

uun.

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การใช้หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยบริการทรัพย์สินทางปัญญาในภูมิภาค

จัดทำโดย นางขวัญใจ กุลกำม์ธร
รหัส 6041

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตรุ่นที่6 ปี 2557
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการกระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การใช้หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของ มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยบริการทรัพย์สิน ทางปัญญาในภูมิภาค

จัดทำโดย นางขวัญใจ กุลกำม์ธร
รหัส 6041

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 6ปี 2557
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการกระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

นนท.

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครเดช ไชยเพิ่ม)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(ดร. จิตริยา ปิ่นทอง)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(ศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ ค้ำชู)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ทรัพย์สินทางปัญญามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจล้วนแต่มีความก้าวหน้าในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาและประชาชนของประเทศมีความเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาในสัดส่วนที่สูง ประเทศไทยยังมีความสามารถในการผลิตเทคโนโลยีค่อนข้างต่ำ มีการขาดดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงควรมีการพัฒนาเพื่อใช้เทคโนโลยีที่นำเข้าจากต่างประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยการต่อยอดพัฒนาเพื่อลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศและปรับเปลี่ยนสถานะจากผู้รับเทคโนโลยีเป็นผู้ส่งออกเทคโนโลยีให้ได้ในอนาคต

การพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญาเป็นภารกิจของกรมทรัพย์สินทางปัญญา มีขอบเขตครอบคลุมตั้งแต่การส่งเสริมการสร้างสรรค์ การส่งเสริมการจดทะเบียนเพื่อคุ้มครองสิทธิ ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของภาคเอกชนไทย แต่โดยข้อจำกัดด้านงบประมาณและอัตรากำลังภาครัฐ ทำให้การให้บริการของทรัพย์สินทางปัญญาเป็นไปในทิศทางที่สวนทางกับปริมาณความต้องการที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาในภูมิภาค ซึ่งปัจจุบันประชาชนสามารถขอรับบริการได้ที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ซึ่งกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้มอบอำนาจให้ดำเนินการแทน

หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัย 10 แห่ง ได้จัดตั้งขึ้นในปี 2550 โดยการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้นจากงานวิจัย การสร้างสรรค์ของนักวิจัย หรือบุคลากรของมหาวิทยาลัย เพื่อเข้าสู่ระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยเชื่อมต่อระหว่างมหาวิทยาลัยกับบุคคลภายนอกที่ประสงค์จะนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการประกอบธุรกิจ ปัจจุบัน หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีถือได้ว่าเป็นหน่วยงานที่มีความรู้เรื่องทรัพย์สินทางปัญญาในระดับที่น่าจะสามารถให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาแก่ประชาชนในภูมิภาคได้

จากการศึกษาข้อมูลของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของ 3 มหาวิทยาลัยในภูมิภาคหลัก ได้แก่ เชียงใหม่ ขอนแก่น และ สงขลา พบว่า ข้อจำกัดในการดำเนินงานของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาคือ บุคลากร นักวิจัยของมหาวิทยาลัยยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา การผลิตงานวิจัยที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดเท่าที่ควร ผลงานทรัพย์สินทางปัญญาไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้อย่างคุ้มค่า ประกอบกับจำนวนบุคลากรของหน่วยบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญามีน้อย และการพัฒนาศักยภาพต้องดำเนินการต่อเนื่องและใช้เวลาพอควร อีกทั้งการจัดสรรงบประมาณจากมหาวิทยาที่จัดสรรให้เป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่องเพื่อให้หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยสามารถทำหน้าที่เป็นหน่วยบริการทรัพย์สินทางปัญญาให้กับประชาชนในภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการสร้างความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างกรมทรัพย์สินทางปัญญากับหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย

ให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลด้านทรัพย์สินทางปัญญา ในลักษณะโครงข่ายข้อมูลที่เชื่อมต่อถึงกันเพื่อกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นมหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายวิจัยที่ชัดเจน มุ่งเน้นสร้างความเป็นเลิศในสาขาวิจัยที่มีความถนัดและตอบสนองต่อความต้องการของตลาด โดยมีการสร้างความตื่นตัวด้านทรัพย์สินทางปัญญาแก่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับ ผู้ที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญาในระยะยาว

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครเดช ไชยเพิ่ม ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษา และคณะกรรมการที่เคารพอีก 2 ท่าน ได้แก่ ดร.จิตริยา ปิ่นทอง และศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ค้ำชู ผู้ศึกษามีความซาบซึ้งที่คณะกรรมการได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้ความเห็นและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงรายงานการศึกษา ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จลุล่วงของรายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้

ขอขอบคุณ ดร. สรรพวรรธ วิทยาศัย ผู้ช่วยผู้จัดการหน่วย TLO มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นางจิราภรณ์ เหลืองไพรินทร์ ผู้จัดการหน่วย TLO มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครวิทย์ กาญจนโอภาษ ผู้อำนวยการอุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่กรุณาสละเวลา ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูล อันเป็นประโยชน์ รวมทั้งขอขอบคุณนายชนินทร์ สุขอาบใจ นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและเพื่อนข้าราชการ ได้แก่ นางสาวณัฐชนิกา จิตณรงค์ และนางสาวนิศาชล ศศานนท์ ที่ช่วยสนับสนุนการจัดหาข้อมูลเพื่อให้การจัดทำรายงานการศึกษาสำเร็จลุล่วงไปได้

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณนายธีรวัฒน์ ภูมิจิตร ผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการและเจ้าหน้าที่ของสถาบันทุกท่าน ที่ช่วยดำเนินการให้การฝึกอบรมเป็นไปโดยราบรื่น และขอบคุณผู้เข้าร่วมการอบรมหลักสูตร นบท 6 ทุกท่าน สำหรับไมตรีจิตและกำลังใจที่มอบให้ผู้ศึกษาตลอดระยะเวลาการอบรม

ขวัญใจ กุลกำม์ธร

สิงหาคม2557

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ง
กิตติกรรมประกาศ ฉ
สารบัญ ช
สารบัญตาราง ซ
สารบัญภาพ ฌ
บทที่1 บทนำ 1
1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา 1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา 5
1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา 6
1.4 ประโยชน์ของการศึกษา 6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 7
2.1 แนวคิดทฤษฎี 7
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 8
2.3 ข้อมูลประกอบการศึกษา 12
2.4 สรุปกรอบแนวคิด 20
บทที่ 3 ผลการศึกษา 21
3.1 การวิเคราะห์สถิติต่างๆ 21
3.2 โครงสร้างหน่วยบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา 25
3.3 การให้บริการของหน่วย TLO 26
3.4 กฎระเบียบของหน่วย TLO 26
3.5 ปัญหาและอุปสรรคของ TLO 27
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 29
4.1 สรุปผลการศึกษา 29
4.2 ข้อเสนอแนะ 29
บรรณานุกรม 33
ภาคผนวก 34
ก หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 35
ข แบบสอบถาม 48
ประวัติผู้เขียน 50

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยปี 2556 – 2557จำแนกตามปัจจัยหลัก 9

ตารางที่ 2 จำนวนการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ใน 3 จังหวัด ระหว่างปี พ.ศ. 2552 – 2557 13

ตารางที่ 3 จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Licensing Office: TLO)10 แห่ง ได้รับความคุ้มครองและยื่นขอรับความคุ้มครอง ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2556 14

ตารางที่ 4 จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาและผลงานวิจัยของ TLO ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2556 15

ตารางที่ 5 จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระหว่างปี 2550-2556 16

ตารางที่ 6 จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างปี 2550-2556 17

ตารางที่ 7 จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระหว่างปี 2550-2556 18

ตารางที่ 8 ภาพรวมการยื่นขอรับสิทธิบัตร(การประดิษฐ์ การออกแบบฯ และอนุสิทธิบัตร) ในประเทศไทย 3 ปี (2554 - 2556) 21

ตารางที่ 9 ภาพรวมการยื่นขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ในประเทศไทย 3 ปี (2554 - 2556) 21

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบจำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่ยื่นขอจดทะเบียน ในภาพรวมของ 10 มหาวิทยาลัยกับ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 22

ตารางที่ 11 ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดในภาพรวมของโครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ 24

ตารางที่ 12 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายการดำเนินการของมหาวิทยาลัยขอนแก่น 24

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	การเติบโตของรายรับและรายจ่ายทางเทคโนโลยีของประเทศไทย ปี 2548-2554	2
ภาพที่ 2	ดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีของประเทศไทยปี 2547-2554	2
ภาพที่ 3	ดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีของประเทศไทยจำแนกตามอุตสาหกรรมปี 2554:รายรับและรายจ่าย	3
ภาพที่ 4	โครงสร้างหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีศูนย์บริหารวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (TLOUBI)	37
ภาพที่ 5	หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีศูนย์บริหารวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (TLOUBI)	38
ภาพที่ 6	โครงสร้างสำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา IPMO	43
ภาพที่ 7	โครงสร้างศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	45

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งในระดับโลกและภายในประเทศเช่น การปรับเปลี่ยนกฎระเบียบในการบริหารจัดการเศรษฐกิจโลกทั้งด้านการค้าการลงทุนการเงินสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ครอบคลุมถึงกฎระเบียบด้านการค้าและการลงทุน และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโดยกฎกติกาใหม่เหล่านี้จะเป็นเครื่องมือในการต่อรองทางการค้าที่ผลักดันผู้ประกอบการไทยให้จำเป็นต้องยกระดับการผลิตให้ได้มาตรฐานที่กำหนด เพื่อสามารถแข่งขันได้ตลอดจนการปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลางรวมทั้งภูมิภาคเอเชียทวีความสำคัญเพิ่มขึ้น และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นต้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ

ทรัพย์สินทางปัญญานับว่ามีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเห็นได้จากในเวทีการเจรจาการค้าระหว่างประเทศทรัพย์สินทางปัญญามักถูกหยิบยกเป็นประเด็นสำคัญในการเจรจา ประเทศไทยจึงได้รับแรงกดดันจากภายในและภายนอกในการกำหนดทิศทางการพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญาให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว ประกอบกับในฐานะที่เป็นประเทศผู้บริโภคและผู้ผลิตสินค้าส่งออกเนื่องจากไทยยังมีความสามารถในการผลิตเทคโนโลยีและคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆด้วยตนเองได้ค่อนข้างต่ำ ทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันต้องพึ่งพาสินค้านำเข้าทั้งในส่วนที่เป็นสินค้าทุน(Capital Goods) และเป็นปัจจัยการผลิตขั้นกลาง (Intermediate Goods) ซึ่งสินค้าเหล่านี้มีส่วนประกอบที่มีทรัพย์สินทางปัญญา (IP Content) เพิ่มขึ้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาตนเองให้สามารถส่งออกสินค้าที่มีเทคโนโลยีขั้นสูงและมีคุณภาพเพื่อยกระดับประเทศจากการผลิตสินค้าที่ใช้แรงงานสูง (Labor Intensive Goods) ซึ่งปัจจุบันกำลังถูกยึดครองจากประเทศที่มีแรงงานถูกกว่าเช่นจีนและเวียดนาม

โดยในปี 2554 ประเทศมีรายจ่ายทางเทคโนโลยีจำนวน 236,380 ล้านบาทและรายรับทางเทคโนโลยีจำนวน 74,602 ล้านบาทเมื่อคิดเป็นสัดส่วนจะพบว่ารายจ่ายมากกว่ารายรับทางเทคโนโลยีประมาณ 3.1 เท่าทำให้ประเทศไทยขาดดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีเป็นจำนวน 161,778 ล้านบาทนับเป็นการขาดดุลที่มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและจากมูลค่าการขาดดุลดังกล่าวสามารถจำแนกเป็นการขาดดุลค่ารอยัลตี้และค่าธรรมเนียมใบอนุญาต 89,662 ล้านบาทและขาดดุลค่าที่ปรึกษาและการให้บริการทางเทคนิค 72,116 ล้านบาท (ภาพที่1)ทั้งนี้หากพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างรายจ่ายและรายรับทางเทคโนโลยี(ภาพที่ 2) จะพบว่ารายจ่ายและรายรับทางเทคโนโลยีของไทยส่วนใหญ่จะเป็นรายจ่ายค่าที่ปรึกษาและการให้บริการทางเทคนิค

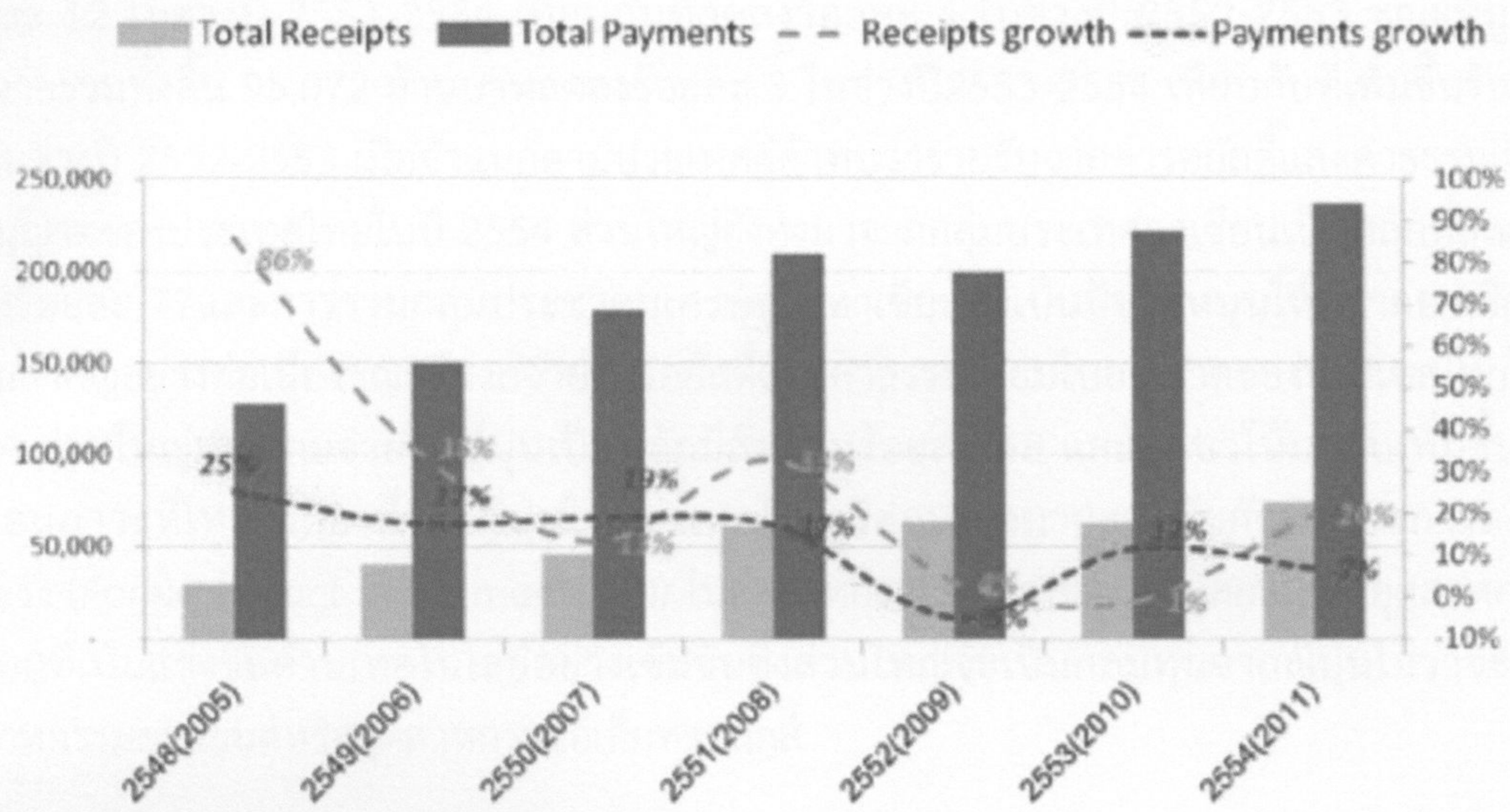

ภาพที่ 1 การเติบโตของรายรับและรายจ่ายทางเทคโนโลยีของประเทศไทยปี 2548-2554

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทยคำนวณโดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.)

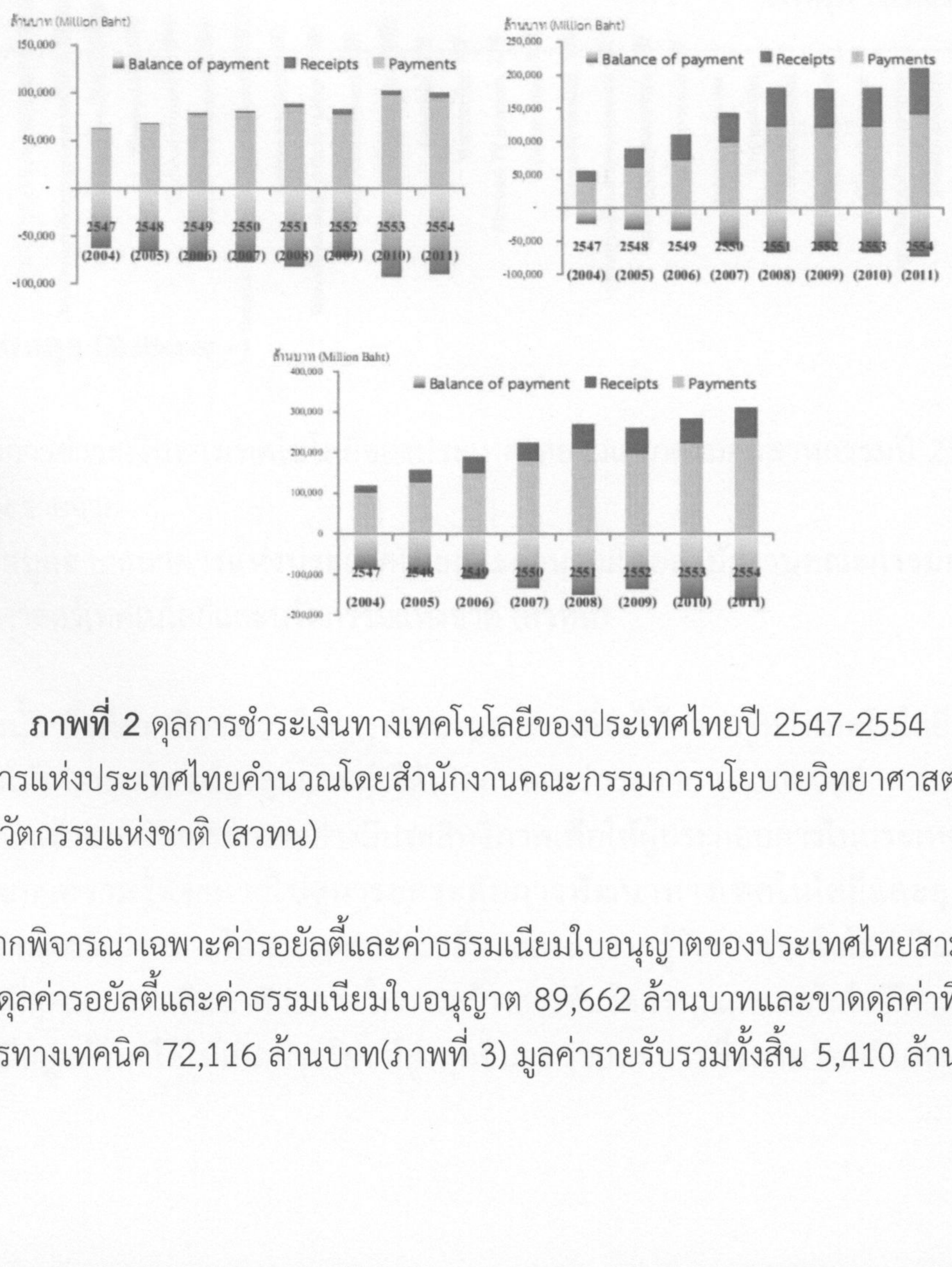

ภาพที่ 2 ดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีของประเทศไทยปี 2547-2554

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทยคำนวณโดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน)

หากพิจารณาเฉพาะค่ารอยัลตี้และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตของประเทศไทยสามารถจำแนกเป็นการขาดดุลค่ารอยัลตี้และค่าธรรมเนียมใบอนุญาต 89,662 ล้านบาทและขาดดุลค่าที่ปรึกษาและการให้บริการทางเทคนิค 72,116 ล้านบาท(ภาพที่ 3) มูลค่ารายรับรวมทั้งสิ้น 5,410 ล้านบาทเพิ่มขึ้น

ร้อยละ 12 ในช่วงปี 2553-2554 เทียบกับที่ลดลงร้อยละ 4 ในช่วงปี 2552-2553 ขณะที่มูลค่ารายจ่ายรวมทั้งสิ้น 95,072 ล้านบาทลดลงร้อยละ 3 ในช่วงปี2553-2554 เทียบกับที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 27 ในช่วงปี 2552-2553 เมื่อจำแนกตามประเทศคู่ค้าพบว่ารายรับจากค่ารอยัลตี้และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตของประเทศไทยในปี 2554 ส่วนใหญ่ยังคงมาจากกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นหลักที่สัดส่วนสูงถึงร้อยละ 77และการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนยังเป็นปัจจัยหนุนให้ตลาดอาเซียนมีความสำคัญอย่างต่อเนื่องขณะที่รายจ่ายค่ารอยัลตี้และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตของประเทศไทยในปี 2554 ส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายให้ญี่ปุ่นเป็นหลักมีสัดส่วนร้อยละ 68 และมีแนวโน้มปรับเพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนภาวะที่ไทยยังต้องพึ่งพิงญี่ปุ่นในด้านเทคโนโลยีค่อนข้างมากสอดรับกับทิศทางการลงทุนทางตรง (Foreign Direct Investment: FDI) ในอุตสาหกรรมหลักๆ ของไทยโดยเฉพาะอุตสาหกรรมส่งออกที่เน้นแข่งขันด้านเทคโนโลยีอย่างเข้มข้นซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มทุนจากญี่ปุ่นไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมยานยนต์หรืออุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์

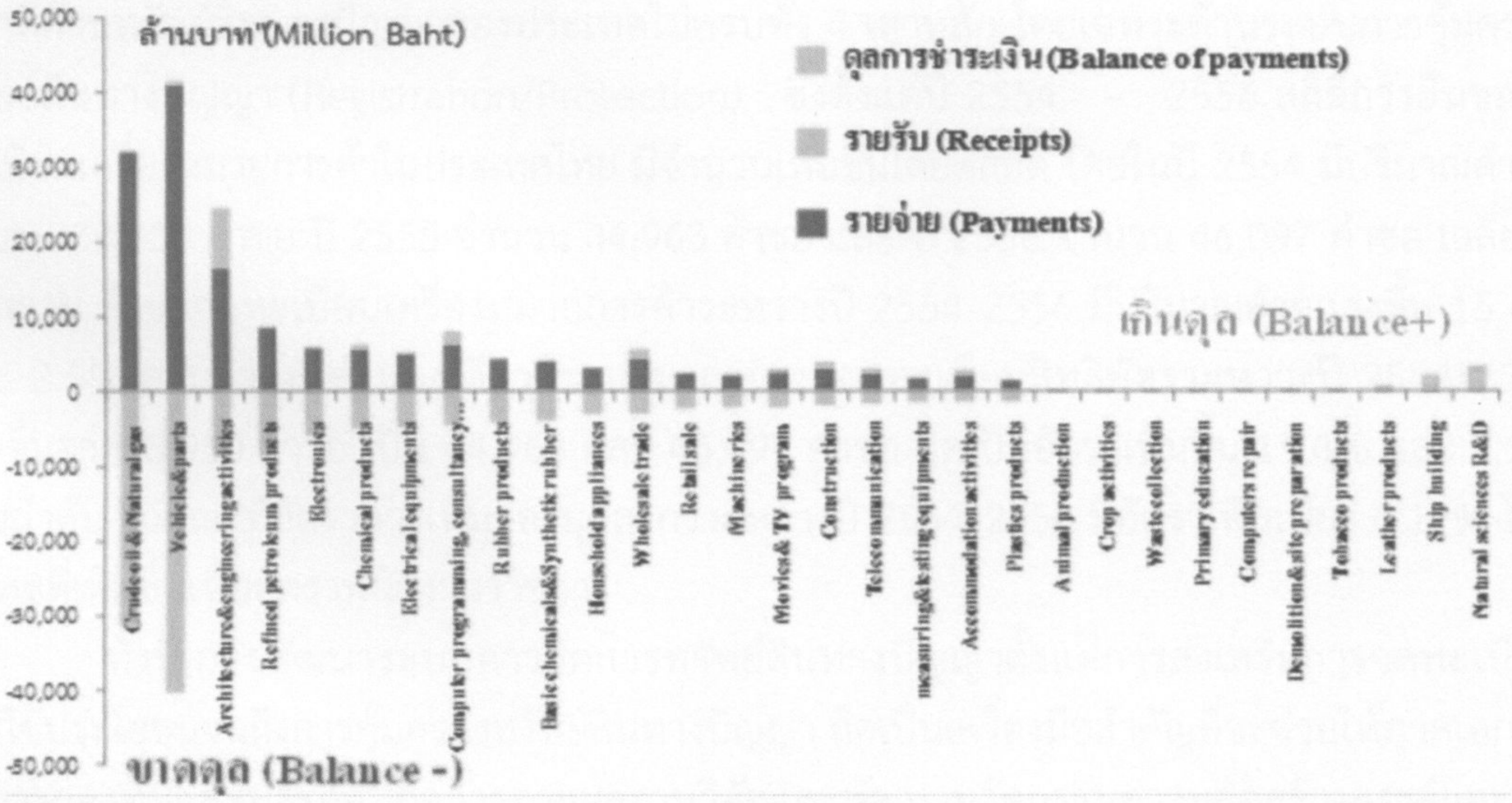

ภาพที่ 3 ดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีของประเทศไทยจำแนกตามอุตสาหกรรมปี 2554: รายรับและรายจ่าย

ที่มา: ฐานข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทยและคำนวณโดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน)

ดังนั้น สิ่งที่ควรพิจารณาคือการพัฒนาแนวทางที่จะใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีที่นำเข้าจากต่างประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมุ่งให้เกิดการแพร่กระจาย (Spillover) ของความรู้ทางเทคโนโลยีที่นำเข้าจากต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้ประกอบการในประเทศสามารถต่อยอดและพัฒนาความรู้ดังกล่าวไปสู่การยกระดับการพัฒนาทางเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมภายในประเทศโดยมีเป้าหมายให้ประเทศปรับเปลี่ยนสถานะจากผู้รับทางเทคโนโลยีเป็นผู้ส่งออกทางเทคโนโลยีในที่สุดและการพัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆและการนำภูมิปัญญาที่มีอยู่แล้วมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอันจะช่วยลดการพึ่งพาทรัพย์สินทางปัญญาจาก

ภายนอกและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าส่งออกของประเทศไทยได้มากขึ้นซึ่งเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศอย่างยั่งยืน

กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งส่งเสริมการสร้างสรรค์และใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาเชิงพาณิชย์เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งบทบาทขององค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโดยทั่วไปในระบบสากลจะมีบทบาทและขอบเขตการดำเนินงานครอบคลุมเนื้องานหรือที่เรียกว่าเสาหลักของระบบทรัพย์สินทางปัญญา4 ด้านได้แก่ 1)การสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovation) 2)ระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (Registration/Protection) 3)การนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ในเชิงพาณิชย์ (Commercialization) และ 4) การบังคับใช้กฎหมายและการปราบปรามการละเมิดเพื่อสร้างความเป็นธรรม (Enforcement) และด้วยข้อจำกัดในปัจจุบัน ได้แก่ข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี การประสานงานและความคล่องตัวในการบริหารงาน เป็นต้น ได้ส่งผลกระทบให้การทำหน้าที่ด้านทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไม่ครบทั้ง 4 เสาหลัก โดยเฉพาะด้านระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (Registration/Protection) ซึ่งตั้งแต่ปี 2554 – 2556 สถิติการยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในประเทศไทย มีจำนวนเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยในปี 2554 มีปริมาณคำขอจำนวน 38,950 คำขอ ปี 2555 จำนวน 44,963 คำขอ และ ปี 2556 จำนวน 46,097 คำขอ เฉลี่ยในภาพรวม คำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างปี 2554-2556 มีปริมาณคำขอสูงขึ้น 15.4% และ 2.5% ตามลำดับ ทำนองเดียวกัน ปริมาณคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตรระหว่างปี 2554-2556 เพิ่มขึ้นจาก38,950 คำขอ เป็น 44,963 และ 46,097 คำขอ คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้น 15.4% และ 2.5% ตามลำดับ ในขณะที่อัตราการเพิ่มของบุคลากรระหว่างปี 2554-2556 มีอัตราเพิ่มเพียง 0.12% โดยตัวเลขที่เพิ่มขึ้นเป็นอัตราพนักงานราชการ

ทั้งนี้ การพัฒนาระบบการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาตั้งแต่การส่งเสริมการจดทะเบียนการใช้ประโยชน์จนถึงการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ภาคเอกชนสามารถลงทุนและประกอบกิจการจากผลงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญาท้องถิ่นไปต่อยอด ถ่ายทอด และประยุกต์ใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงพาณิชย์ สังคมและชุมชนจนเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่มีประสิทธิภาพเท่าเทียมเป็นธรรมอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559)

ในการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศให้พึ่งพาตนเองได้ จำเป็นต้องอาศัยความรู้พื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิตสินค้าและบริการ หรือกระบวนการผลิตในรูปแบบใหม่ๆ ที่สามารถแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพสังคมได้ สำหรับในประเทศไทยสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งศึกษาและค้นคว้าที่รวบรวมองค์ความรู้ต่างๆงานวิจัยและพัฒนา ตลอดจนนวัตกรรมที่ครอบคลุมหลากหลายสาขา โดยผลงานการวิจัยและคิดค้นที่สำเร็จออกมาเป็นผลผลิตด้านทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันอุดมศึกษาจะเป็นดัชนีชี้วัดขีดความสามารถและสะท้อนพลังการขับเคลื่อนด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งที่ผ่านมานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้

ริเริ่มจัดตั้งหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี(Technology Licensing Office: TLO) อย่างเป็นทางการในสถาบันอุดมศึกษา รวม 10 แห่ง ได้แก่ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยมหิดล 3) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 4) มหาวิทยาลัยศิลปากร 5) มหาวิทยาลัยบูรพา 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 7) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 8) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 9) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 10) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อให้เป็น “ท่อส่ง” ผลงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมที่สร้างขึ้นโดยบุคลากรและนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไปสู่การใช้งานเชิงพาณิชย์และเกิดวงจรรายได้แก่สถาบันอุดมศึกษาในระยะยาว โดย TLO จะทำหน้าที่บริหารจัดการสิทธิทางเทคโนโลยีที่สร้างขึ้นโดยบุคลากรของถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีนั้นไปสู่ผู้ใช้ในรูปแบบต่างๆ

หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Licensing Office: TLO) ในสถาบันอุดมศึกษา ทำหน้าที่ในการเข้าไปบริหารจัดการงานวิจัยที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย ให้เกิดเป็นผลงานทรัพย์สินทางปัญญาอย่างต่อเนื่องและเกิดการแพร่กระจายองค์ความรู้ระหว่างสถาบัน อุดมศึกษา ผู้ประกอบการ และชุมชน ตลอดจนก่อให้เกิดระบบและกระบวนการส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและนำไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธีการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่เหมาะสม ตั้งแต่การจดทะเบียน การใช้ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การจัดสรรผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาสถาบันอุดมศึกษามีความตระหนักในความสำคัญและตื่นตัวในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญามากยิ่งขึ้น โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญามีนโยบายในการสร้างเครือข่ายกับสถาบันอุดมศึกษาทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การสร้างสรรค์ทรัพย์สินทางปัญญา การนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ การคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา และการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ที่ผ่านมานโยบายดังกล่าวเป็นเพียงกรอบความร่วมมือที่วางไว้ ในทางปฏิบัติ ยังไม่ได้มีกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากนัก ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการศึกษาเพื่อหาข้อเสนอแนะในการดำเนินความร่วมมือระหว่างกรมทรัพย์สินทางปัญญากับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญา หรือ TLO สามารถทำหน้าที่ในการบริหารจัดการงานวิจัยและทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย และให้บริการแก่ประชาชนในภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อส่งผลต่อไปถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ศึกษาสถานะและการดำเนินการของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Licensing Office : TLO) ในการเป็นหน่วยให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อนำเสนอมาตรการต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา ในการส่งเสริมให้สถาบันศึกษาและหน่วยบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันศึกษา สามารถดำเนินภารกิจการให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาแก่บุคลากร นักวิจัย นิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัย และประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษาและระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.1 ศึกษาเปรียบเทียบระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งตั้งอยู่ในภาคเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตสงขลา โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ บทความ ฐานข้อมูลต่างๆ เช่น อินเตอร์เน็ต และเอกสารข้อมูล (Documentary Research) จากเอกสารทางวิชาการ แนวความคิด ทฤษฎีทั้งในและต่างประเทศ

1.3.2 สัมภาษณ์ผู้แทนหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Licensing Office: TLO) ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1.3.3 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า ศึกษาและสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์และประมวลผลร่วมกับข้อมูลที่ค้นคว้าได้จากเอกสารและฐานข้อมูลต่างๆ จัดทำเป็นรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

1.4 ประโยชน์ของการศึกษา

ทำให้ทราบข้อเท็จจริง ประเด็นปัญหา และศักยภาพด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและสามารถนำผลการศึกษาเพื่อเสนอแนวทางให้กับกรมทรัพย์สินทางปัญญาในการส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Licensing Office: TLO) ของสถาบันอุดมศึกษาในการเป็นหน่วยให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาในภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการยกระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้กับภาคสถาบันอุดมศึกษา ภาคการผลิต ผู้ประกอบการ และชุมชน ซึ่งมีผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไปในอนาคต

บทที่ 2
แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 นิยามของทรัพย์สินทางปัญญาและสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property – IP and Intellectual Property Rights: IPRs)

ทรัพย์สินทางปัญญาหมายถึงสิ่งที่ได้รังสรรค์จากสติปัญญาของมนุษย์ (Creation of Mind) ดังนั้นทรัพย์สินทางปัญญาไม่ได้จำกัดอยู่ที่นวัตกรรมใหม่ๆหรือสิ่งที่เพิ่งคิดค้นขึ้นมาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น (Traditional Knowledge) ที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมา

สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเป็นการให้อำนาจแก่เจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาหรือผู้ทรงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในการใช้ทรัพย์สินทางปัญญานั้นเป็นการเฉพาะหรือให้อำนาจในการกำหนดเงื่อนไขในการใช้ทรัพย์สินทางปัญญานั้นกล่าวคือกฎหมายได้ให้อำนาจผูกขาดการใช้เป็นการชั่วคราวแก่เจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาหรือเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาดังกล่าว โดยเจ้าของมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการนำไปแสวงหาประโยชน์ หรืออนุญาตให้ผู้อื่นนำไปใช้โดยได้รับค่าตอบแทน เมื่อหมดระยะเวลาการคุ้มครองแล้ว ทรัพย์สินทางปัญญานั้นจะตกเป็นสาธารณะ ซึ่งบุคคลทั่วไปสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนใด ๆ

2.1.2 รูปแบบของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญามีหลายรูปแบบตามประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา เนื่องจากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลาการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจึงต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาควรครอบคลุมอย่างทั่วถึงเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาดังนั้นประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งเป็นผู้ที่คิดค้นทรัพย์สินทางปัญญาส่วนใหญ่ได้มีการพัฒนาให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญารูปแบบใหม่ๆและพยายามยกระดับของการคุ้มครอง

องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization: WIPO) ได้จำแนกสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาออกเป็น 2 ประเภทหลักๆได้แก่ลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง (Copyright and Neighboring Rights) และทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial Property)

ทรัพย์สินอุตสาหกรรม สามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ตามระบบการคุ้มครอง ได้แก่ สิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า แบบผังภูมิวงจรรวม ความลับทางการค้า เป็นต้น

สิทธิบัตรส่วนใหญ่มักจะถูกยื่นขอโดยประเทศพัฒนาหลักๆ 3 กลุ่มได้แก่ สหรัฐอเมริกา กลุ่มสหภาพยุโรปและญี่ปุ่น (ร้อยละ 90 ของการยื่นคำขอผ่านสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตรในปี พ.ศ.2556) ในขณะที่คนไทยมีการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ในรูปแบบของลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้าและสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นส่วนใหญ่ จะเห็นได้ว่าสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาส่วนใหญ่นั้นเป็นข้อเรียกร้องจากประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งแสดงให้เห็นถึงระดับความก้าวหน้าของการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ดังนั้นรูปแบบและระดับของการคุ้มครองของทรัพย์สินทางปัญญาจึงแสดงออกในรูปแบบที่จะสะท้อนถึงระดับของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศนั้นๆ ด้วย

ในปัจจุบันกฎหมายทางทรัพย์สินทางปัญญาของไทยได้ให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในระดับของความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPS) ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO)

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ความสามารถในการแข่งขันปัจจุบันของไทย

โดยสถาบันการจัดการนานาชาติ(International Institute for Management Development: IMD)ได้เผยแพร่ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ประจำปี 2557ในรายงานที่เรียกว่า The World Competitiveness Yearbook (WCY)2014เมื่อวันที่22พฤษภาคม 2557โดยผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันประจำปี 2557 ปรากฏว่าสหรัฐอเมริกายังคงได้รับการจัดอยู่ในอันดับสูงสุด เช่นเดียวกับสวิสเซอร์แลนด์ที่อยู่ในอันดับรองลงมา ในขณะที่สิงคโปร์เลื่อนขึ้นมาอยู่ในอันดับ 3 จากอันดับ 5 ในปีที่แล้วได้ดำเนินการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆจำนวนทั้งสิ้น60ประเทศ

สำหรับประเทศไทย โดยภาพรวมปีนี้อยู่ในอันดับที่ 29 ซึ่งตกลงไป 2 อันดับจากปี 2556 ที่อยู่อันดับที่ 27 จาก 60 ประเทศ เนื่องมาจากสถานการณ์ทางการเมือง ในขณะที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนเช่นประเทศสิงคโปร์อยู่อันดับที่ 3 ของโลก จากอันดับ 5 ในปีที่แล้ว (อันดับดีขึ้น 2 อันดับจากปี 2556) มาเลเซียอันดับดีขึ้นอยู่อันดับที่ 12 (อันดับดีขึ้น 3 อันดับ) และอินโดนีเซียอยู่อันดับที่ 37 (อันดับดีขึ้น 2 อันดับ)

เมื่อพิจารณาปัจจัยหลักที่นำมาใช้ในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันจะพบว่าในปี2557อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยลดลงในทุกปัจจัยโดยปัจจัยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่มีอันดับสูงสุด(อยู่ในอันดับที่ 12)ในขณะที่ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นปัจจัยที่มีความอ่อนแอมากที่สุด(อยู่ในอันดับที่48) (ตารางที่1)

ตารางที่ 1 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยปี 2556 – 2557 จำแนกตามปัจจัยหลัก

ปัจจัยหลัก	2556 (2013)	2557 (2014)	Factor
1. สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	9	12	Economic Performance
2. ประสิทธิภาพของภาครัฐ	22	28	Government Efficiency Business
3. ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ	18	25	Efficiency
4. โครงสร้างพื้นฐาน	48	48	Infrastructure
จำนวนประเทศ	**60**	**60**	**Number of Countries**

ที่มา: (Source): International Institute for Management Development (2014)World Competitiveness Yearbook 2014

เห็นได้ว่าความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในปัจจุบันยังคงตามหลังประเทศคู่แข่งอยู่มากซึ่งเป็นสัญญาณเตือนสำหรับประเทศไทยที่ต้องให้ความสนใจในการปรับปรุงแก้ไขปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนของประเทศเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยให้ทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้วในภูมิภาคเดียวกัน ขณะเดียวกันประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อรองรับกับการเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจบนพื้นฐานการสร้างสรรค์ (Creative economy) ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่อาศัยความคิดริเริ่มและการสร้างสรรค์นวัตกรรมเป็นปัจจัยขับเคลื่อนหลักและมีวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มั่นคงและเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

2.2.2 กรอบการพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยและความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11[1]

ความสามารถในการแข่งขันปัจจุบันของไทยโดยสถาบันการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่สำคัญของโลกทั้งสถาบันการจัดการนานาชาติ(International Institute for Management Development: IMD) และการประชุมเวทีเศรษฐกิจโลก(World Economic Forum: WEF) มีข้อสรุปตรงกันว่าประเทศไทยยังมีความอ่อนแอด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยตัวชี้วัดหลักด้านการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวนบุคลากรทางการวิจัยและพัฒนาจำนวนสิทธิบัตรและการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญายังเป็นข้อจำกัดต่อการนำเอาองค์ความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศโดยรวมนอกจากนี้หน่วยงานต่างๆภายใต้ระบบวิจัยของไทยยังขาดการบูรณาการในการทำงานระหว่างกันรวมทั้งขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเชื่อมโยงการวิจัยระหว่างภาครัฐภาคเอกชนและชุมชนและการจัดการความเสี่ยงตลอดจนการจัดสรร

---

[1] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559.

ผลประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนาในเชิงพาณิชย์ยังไม่ชัดเจนทำให้ไม่สามารถนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ได้เท่าที่ควร

โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพเท่าเทียมและเป็นธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับระบบทรัพย์สินทางปัญญาไว้ ดังนี้

1) พัฒนาระบบการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาตั้งแต่ส่งเสริมการจดทะเบียนการใช้ไปจนถึงการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อสนับสนุนให้มีการนำผลงานวิจัยนวัตกรรมความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์จนเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจ

2) การพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิจัยและนวัตกรรมให้เป็นพลังขับเคลื่อนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนที่เน้นการนำความคิดสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทรัพย์สินทางปัญญางานวิจัยและพัฒนาไปต่อยอดถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ประโยชน์ทั้งเชิงพาณิชย์สังคมและชุมชน

3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิจัยและนวัตกรรมให้ทั่วถึงและเพียงพอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในลักษณะของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนจำวัน

2.2.3 แผนยุทธศาสตร์ทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทย

ปัจจุบันหลายประเทศได้ใช้ทรัพย์สินทางปัญญาและเทคโนโลยีเป็นพื้นฐานในการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันและสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ ซึ่งไทยในฐานะที่เศรษฐกิจต้องพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ และเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยการพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศให้มีความก้าวหน้า และสามารถนำองค์ความรู้ นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญาของไทยมาพัฒนาเป็นสินค้าและบริการที่มีความหลากหลาย และเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีโลก

กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ พ.ศ. 2556 - 2559 พร้อมข้อเสนอกลยุทธ์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาตั้งแต่การสร้างสรรค์ การใช้ประโยชน์การคุ้มครอง การปราบปรามการละเมิด การพัฒนาบุคลากร และการหาเงินทุน เป็นต้น เพื่อบูรณาการไปในทิศทางเดียวกัน

2.2.4 บันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างกรมทรัพย์สินทางปัญญากับสถาบันอุดมศึกษา 3 สถาบัน

ที่ผ่านมากรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้ดำเนินการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทรัพย์สินทางปัญญากับสถาบันอุดมศึกษาทั่วทุกภูมิภาคกว่า 10 สถาบัน แต่ในรายงานการศึกษาฉบับนี้ ผู้ศึกษาจะศึกษาระบบการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเพื่อทำหน้าที่หน่วยให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาแก่ประชาชนในภูมิภาคจำนวน 3 สถาบันได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โดยสาระสำคัญของข้อตกลงความร่วมมือด้านทรัพย์สินทางปัญญาดังกล่าว จะครอบคลุมความร่วมมือระหว่างกรมทรัพย์สินทางปัญญาและสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสร้างเครือข่ายด้านทรัพย์สินทางปัญญา ดังนี้

1) การสร้างสรรค์ทรัพย์สินทางปัญญา(Creation)

(1) ผลักดันให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย และแผ่ขยายไปในเขตภูมิภาค โดยให้มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลาง ที่พิจารณาถึงสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม วัตถุดิบ และความต้องการของทุกภาคส่วน

(2) พัฒนาบุคลากรด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา โดยจัดทำหลักสูตรทั้งแบบไม่มีปริญญาและมีปริญญา ตลอดจนเปิดเป็นวิชาเรียนสำหรับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย และการสร้างวิทยากรในการให้ความรู้และความเข้าใจแก่นักศึกษา ประชาชน ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป

2) การนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์(Commercialization)

(1) การจัดตั้งสำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (IntellectualProperty Management Office) ในมหาวิทยาลัย

(2) ส่งเสริมการแปลงทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทุน โดยใช้ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้

3) การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (Protection)

(1) ประสานงานในการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้มีความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และเป็นธรรม

(2) ร่วมมือในการตรวจสอบคำขอรับสิทธิบัตรตามความชำนาญของบุคลากรในมหาวิทยาลัย

4) การบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา(Enforcement)

(1) การส่งเสริมให้มีการใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาทด้านทรัพย์สินทางปัญญาแทนการนำคดีฟ้องร้องขึ้นสู่ศาล เพื่อช่วยเหลือคู่กรณีให้มีการเจรจาตกลงกัน ซึ่งจะช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

(2) ร่วมเสนอความเห็นในการปกป้องและรักษาผลประโยชน์ด้านทรัพย์สินทางปัญญาและภูมิปัญญาไทยทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

2.2.5 ยุทธศาสตร์งานวิจัยของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ต่างก็มีเป้าหมายในการก้าวไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติและมหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำของโลก

แผนยุทธศาสตร์งานวิจัยของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กำหนดเป้าหมายงานวิจัยในสาขาต่างๆ ได้แก่ ด้านพลังงาน (พลังงานสะอาด พลังงานทดแทน)และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน ด้านวัสดุศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านมูลค่าเพิ่มทางการผลิตและแปรรูปพืชและสัตว์เศรษฐกิจเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีการแพทย์สำหรับโรคประจำท้องถิ่น ด้านการวิจัยเพื่อการป้องกันโรคเอดส์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น กำหนดแผนยุทธศาสตร์งานวิจัยโดยมุ่งเป้างานวิจัยไปยัง 6 คลัสเตอร์วิจัยที่จะสามารถก้าวไปสู่การผลิตผลงานวิจัยในระดับชาติและระดับโลก ประกอบด้วย 1) คลัสเตอร์วิจัยสุขภาพจำเพาะของประชากรในประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 2) คลัสเตอร์วิจัยสินค้าอาหารและอาหารสุขภาพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) คลัสเตอร์วิจัยการจัดการลุ่มน้ำแบบองค์รวม 4) คลัสเตอร์วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) คลัสเตอร์วิจัยและพัฒนาเชื้อเพลิงชีวภาพของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6) คลัสเตอร์วิจัยวัสดุหน้าที่พิเศษขั้นสูง

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กำหนดเป้าหมายงานวิจัยไว้ 7 คลัสเตอร์ ได้แก่ นวัตกรรมยางพารา ทรัพยากรธรรมชาติแห่งคาบสมุทรไทยและการจัดการ ชายแดนใต้ นวัตกรรมทางการแพทย์และสาธารณสุข การวิจัยพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีวัสดุ การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์อาหารครบวงจรและความยั่งยืนของอุตสาหกรรมอาหารในภาคใต้ และการพัฒนาเทคโนโลยีปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

2.2.6 หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (TLO) ของสถาบันอุดมศึกษา

ตามที่ได้เกริ่นไว้ในบทที่ 1 แล้วว่า รายงานการศึกษานี้ จะศึกษาหน่วย TLO ของสถาบันอุดมศึกษา 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รายละเอียดเกี่ยวกับ TLO ของทั้ง 3 มหาวิทยาลัยปรากฏในภาคผนวก

2.3 ข้อมูลประกอบการศึกษา

จากสถิติการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามลำดับ พบว่า จังหวัดเชียงใหม่มีการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา นับตั้งแต่ปี 2552 – 2557 รวมทั้งหมด 7,166 คำขอ รองลงมาคือจังหวัดขอนแก่น จำนวน 3,472 คำขอ และจังหวัดสงขลา จำนวน 1,476 คำขอ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ใน 3 จังหวัด ระหว่างปี พ.ศ. 2552 – 2557

จังหวัด	ประเภท	ปี พ.ศ.						รวม (คำขอ)
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	
เชียงใหม่	สิทธิบัตรประดิษฐ์	0	13	31	22	29	5	108
	สิทธิบัตรออกแบบ	0	59	19	10	24	4	116
	อนุสิทธิบัตร	3	7	15	17	31	7	80
	เครื่องหมายการค้า	269	170	127	227	320	143	1,256
	ลิขสิทธิ์	1,078	1,012	1,430	1,285	497	304	5,606
รวม		**1,350**	**1,261**	**1,622**	**1,561**	**901**	**463**	**7,166**
ขอนแก่น	สิทธิบัตรประดิษฐ์	0	5	19	7	15	3	49
	สิทธิบัตรออกแบบ	0	44	79	52	80	17	255
	อนุสิทธิบัตร	0	25	40	28	47	9	149
	เครื่องหมายการค้า	90	66	55	65	137	60	473
	ลิขสิทธิ์	437	447	416	565	537	144	2,546
รวม		**527**	**587**	**609**	**717**	**816**	**233**	**3,472**
สงขลา	สิทธิบัตรประดิษฐ์	0	3	9	3	2	3	20
	สิทธิบัตรออกแบบ	0	25	2	3	21	3	54
	อนุสิทธิบัตร	0	9	9	11	7	15	51
	เครื่องหมายการค้า	70	116	46	71	148	48	449
	ลิขสิทธิ์	275	190	173	86	129	49	902
รวม		**345**	**343**	**239**	**174**	**307**	**118**	**1,476**

ที่มา: กรมทรัพย์สินทางปัญญา

สำหรับจำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Licensing Office: TLO) ทั้ง 10 มหาวิทยาลัยดำเนินการ ได้รับการคุ้มครอง ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2556 จำนวน 5,082 คำขอ จากที่ขอรับความคุ้มครองทั้งหมด 7,811 คำขอ (ตารางที่ 3) และจำนวนทรัพย์สินทางปัญญาและผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ของ TLO มีจำนวน 266 คำขอ (ตารางที่ 4) [2]

ตารางที่ 3 จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Licensing Office: TLO) 10 แห่ง ได้รับความคุ้มครองและยื่นขอรับความคุ้มครอง ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2556

ประเภททรัพย์สินทางปัญญา	ปี พ.ศ.							รวม
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	
(1) จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับความคุ้มครอง								
สิทธิบัตรการประดิษฐ์	17	7	2	3	7	3	5	**44**
สิทธิบัตรการออกแบบ			4	1	13	31	21	**70**
อนุสิทธิบัตร	39	33	36	42	82	90	84	**406**
ลิขสิทธิ์	28	37	34	2,207	1,002	831	352	**4,491**
เครื่องหมายการค้า	5	3	11	4	13	13	3	**52**
ความลับทางการค้า		2		13	4			**19**
รวม	**89**	**82**	**87**	**2,270**	**1,121**	**968**	**465**	**5,082**
(2) จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่ยื่นขอรับความคุ้มครอง								
สิทธิบัตรการประดิษฐ์	116	209	216	188	164	191	202	**1,286**
สิทธิบัตรการออกแบบ	21	35	31	85	76	49	63	**360**
อนุสิทธิบัตร	60	72	90	126	106	131	193	**778**
ลิขสิทธิ์	26	52	890	2445	1261	403	184	**5,261**
เครื่องหมายการค้า	3	17	2	11	22	11	31	**97**
ความลับทางการค้า		2	1	13	5			**21**
พันธุ์พืช	6						1	**7**
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์			1					**1**
รวม	**232**	**387**	**1,231**	**2,868**	**1,634**	**785**	**674**	**7,811**

[2] สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

ตารางที่ 4 จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาและผลงานวิจัยของ TLO ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – 2556

ประเภททรัพย์สินทางปัญญา	ปี พ.ศ.							รวม
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	
(1) จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่นำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์								
สิทธิบัตรการประดิษฐ์	5	5	12	11	17	11	17	78
สิทธิบัตรการออกแบบ		8	6	2	1			17
อนุสิทธิบัตร	1	2	3	8	6	6	8	34
ลิขสิทธิ์	2	2	3	2	4	8	7	28
เครื่องหมายการค้า				1		2		3
ความลับทางการค้า			1		2			3
พันธุ์พืช			1	1	12	6	6	26
รวม	**8**	**17**	**26**	**25**	**42**	**33**	**38**	**189**
(2) จำนวนผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์								
รวม	**5**	**9**	**8**	**10**	**17**	**10**	**18**	**77**
รวม (1) + (2)	**13**	**26**	**34**	**35**	**59**	**43**	**56**	**266**

จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยได้ยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา ระหว่างปี 2550-2556 มีจำนวนทั้งสิ้น 234 คำขอ ซึ่งได้รับการจดทะเบียนและจดแจ้งข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญา จำนวน 34 คำขอ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระหว่างปี 2550-2556

รายการทรัพย์สินทางปัญญา	ปี พ.ศ.							รวม
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	
จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับการจดทะเบียน/จดแจ้งแล้ว(เรื่อง)								
สิทธิบัตรการประดิษฐ์	1	-	-	-	-	-	-	1
สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์	-	-	-	-	-	-	-	-
อนุสิทธิบัตร	3	1	4	1	1	1	1	12
ลิขสิทธิ์	-	-	-	11	4	1	5	21
เครื่องหมายการค้า	-	-	-	-	-	-	-	-
ความลับทางการค้า	-	-	-	-	-	-	-	-
พันธุ์พืช	-	-	-	-	-	-	-	-
พันธุ์สัตว์	-	-	-	-	-	-	-	-
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	**4**	**1**	**4**	**12**	**5**	**2**	**6**	**34**
จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่ยื่นจดทะเบียน/จดแจ้ง (เรื่อง)								
สิทธิบัตรการประดิษฐ์	10	7	11	25	21	21	19	114
สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์	-	-	-	30	29	2	3	64
อนุสิทธิบัตร	3	1	5	2	3	6	5	25
ลิขสิทธิ์	6	1	2	4	-	1	6	20
เครื่องหมายการค้า	1	1	-	-	-	-	4	6
ความลับทางการค้า	-	-	-	-	-	-	-	-
พันธุ์พืช	6	-	-	-	-	-	1	7
พันธุ์สัตว์	-	-	-	-	-	-	-	-
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	-	-	1	-	-	-	-	1
รวม	**26**	**10**	**19**	**61**	**53**	**30**	**38**	**237**

จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาได้ยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา ระหว่างปี 2550-2556 มีจำนวนทั้งสิ้น 483 คำขอ ซึ่งได้รับการจดทะเบียนและจดแจ้งข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญา จำนวน 64 คำขอ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างปี 2550-2556

รายการทรัพย์สินทางปัญญา	ปี พ.ศ.							รวม
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	
จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับการจดทะเบียน/จดแจ้งแล้ว(เรื่อง)								
สิทธิบัตรการประดิษฐ์	3	1	-	1	1	1	1	8
สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์	-	-	1	-	2	13	7	23
อนุสิทธิบัตร	1	7	5	3	7	2	4	29
ลิขสิทธิ์	-	-	-	-	-	-	-	-
เครื่องหมายการค้า	-	1	2	-	1	-	-	4
ความลับทางการค้า	-	-	-	-	-	-	-	-
พันธุ์พืช	-	-	-	-	-	-	-	-
พันธุ์สัตว์	-	-	-	-	-	-	-	-
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	**4**	**9**	**8**	**4**	**11**	**16**	**12**	**64**
จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่ยื่นจดทะเบียน/จดแจ้ง (เรื่อง)								
สิทธิบัตรการประดิษฐ์	27	64	56	39	45	42	46	319
สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์	8	11	14	18	12	1	0	64
อนุสิทธิบัตร	9	12	16	15	17	15	10	94
ลิขสิทธิ์	-	-	-	-	3	-	-	3
เครื่องหมายการค้า	-	2	-	1	-	-	-	3
ความลับทางการค้า	-	-	-	-	-	-	-	-
พันธุ์พืช	-	-	-	-	-	-	-	-
พันธุ์สัตว์	-	-	-	-	-	-	-	-
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	**44**	**89**	**86**	**73**	**77**	**58**	**56**	**483**

จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาได้ยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา ระหว่างปี 2550-2556 มีจำนวนทั้งสิ้น 256 คำขอ ซึ่งได้รับการจดทะเบียนและจดแจ้งข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญา จำนวน 75 คำขอ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระหว่างปี 2550-2556

รายการทรัพย์สินทางปัญญา	ปี พ.ศ.							รวม
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	
จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้รับการจดทะเบียน/จดแจ้งแล้ว(เรื่อง)								
สิทธิบัตรการประดิษฐ์	-	-	-	-	-	-	-	-
สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์	-	-	-	-	-	-	-	-
อนุสิทธิบัตร	1	1	2	10	16	23	14	67
ลิขสิทธิ์	-	-	-	-	-	-	1	1
เครื่องหมายการค้า	-	-	-	1	2	4	-	7
ความลับทางการค้า	-	-	-	-	-	-	-	-
พันธุ์พืช	-	-	-	-	-	-	-	-
พันธุ์สัตว์	-	-	-	-	-	-	-	-
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	**1**	**1**	**2**	**11**	**18**	**27**	**15**	**75**
จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่ยื่นจดทะเบียน/จดแจ้ง (เรื่อง)								
สิทธิบัตรการประดิษฐ์	9	7	8	16	22	14	10	86
สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์	-	-	-	-	-	4	17	21
อนุสิทธิบัตร	7	4	5	24	15	30	23	108
ลิขสิทธิ์	-	2	2	8	5	6	-	23
เครื่องหมายการค้า	-	1	-	5	5	5	-	16
ความลับทางการค้า	-	-	1	-	1	-	-	2
พันธุ์พืช	-	-	-	-	-	-	-	
พันธุ์สัตว์	-	-	-	-	-	-	-	
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	-	-	-	-	-	-	-	
รวม	**16**	**12**	**16**	**53**	**48**	**59**	**50**	**256**

จากสถิติข้อมูลของกรมทรัพย์สินทางปัญญา ภาพรวมการยื่นขอจดทะเบียนสิทธิบัตรในประเทศไทย ปี 2554 – 2556 เห็นได้ว่าในการยื่นคำขอรับสิทธิบัตร ซึ่งรวมถึงสิทธิบัตรการประดิษฐ์ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ และอนุสิทธิบัตร ในแต่ละปีนั้น มีสถิติ ดังนี้

ปี 2554 มีการยื่นคำขอสิทธิบัตร จำนวน 9,068 คำขอ โดยร้อยละ 43.14 เป็นสิทธิบัตรการประดิษฐ์ (จำนวน 3,912 คำขอ แบ่งเป็นของคนไทย 864 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 22.08 ของคนต่างชาติ 3,048 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 77.91) โดยร้อยละ 41.92 เป็นสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ (จำนวน 3,802 คำขอ แบ่งเป็นของคนไทย 2,527 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 66.46 ของคนต่างชาติ 1,275 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 33.53) และที่เหลือร้อยละ 14.93 เป็นอนุสิทธิบัตร (จำนวน 1,354

คำขอ แบ่งเป็นของคนไทย 1,263 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 93.27 ของคนต่างชาติ 91 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 6.72) โดยมีข้อสังเกต ดังนี้

1) จากสถิติตัวเลขการยื่นขอรับสิทธิบัตรในปี 2554 จะเห็นได้ว่าจำนวนการยื่นขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์และสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์มีตัวเลขที่ใกล้เคียงกันมาก (สิทธิบัตรการประดิษฐ์จำนวน 3,912 คำขอ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของคนต่างชาติ 3,048 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 77.91 และสิทธิบัตรการออกแบบฯ จำนวน 3,802 คำขอ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของคนไทย 2,527 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 66.46)

2) การยื่นขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ ส่วนใหญ่เป็นของคนต่างชาติ ซึ่งประเทศที่มายื่นจดทะเบียนมากที่สุด คือ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ จีน และฝรั่งเศส ตามลำดับ

3) การยื่นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่เป็นของคนไทยคิดเป็นร้อยละ 66.46 ที่เหลือร้อยละ 33.53 จะเป็นของคนต่างชาติ โดยส่วนมากเป็นของประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สวิตเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ เยอรมัน ฝรั่งเศส จีน อังกฤษ มาเลเซีย และออสเตรเลีย ตามลำดับ

4) การยื่นขอรับอนุสิทธิบัตร ส่วนใหญ่เป็นของคนไทย คิดเป็นร้อยละ 93.27 สำหรับต่างชาติคิดเป็นร้อยละ 6.72 เป็นประเทศจีน ญี่ปุ่น และไต้หวัน ตามลำดับ

ปี 2555 มีการยื่นคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตร จำนวน 10,767 คำขอ โดยในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.77 เป็นสิทธิบัตรการประดิษฐ์ (จำนวน 6,759 คำขอ แบ่งเป็นของคนไทย 971 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 14.36 ของคนต่างชาติ 5,788 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 85.63) โดยร้อยละ 23.36 เป็นสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ (จำนวน 2,516 คำขอ แบ่งเป็นของคนไทย 1,298 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 51.58 ของคนต่างชาติ 1,218 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 48.41) และที่เหลือร้อยละ 13.87 เป็นอนุสิทธิบัตร (จำนวน 1,492 คำขอ แบ่งเป็นของคนไทย 1,386 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 92.89 ของคนต่างชาติ 106 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 7.10) โดยมีข้อสังเกต ดังนี้

1) การยื่นขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ในปี 2555 ส่วนใหญ่จะเป็นของคนต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 85.63 ซึ่งประเทศที่มายื่นจดทะเบียนมากที่สุด คือ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ จีน และฝรั่งเศส ตามลำดับ

2) การยื่นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในปี 2555 จากตัวเลขจะเห็นได้ว่าทั้งคนไทยและต่างชาติได้ยื่นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือ คนไทยคิดเป็นร้อยละ 51.58 และคนต่างชาติคิดเป็นร้อยละ 48.41 โดยคนไทยยื่นจดทะเบียนมากกว่าคนต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 3.17 หรือประมาณ 80 คำขอ โดยประเทศที่ยื่นจดสิทธิบัตรการออกแบบฯ คือ ญี่ปุ่น สหรัฐฯ สวิตเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ เกาหลี สวีเดน และฝรั่งเศส ตามลำดับ

3) การยื่นขอรับอนุสิทธิบัตรในปี 2555 ส่วนใหญ่เป็นคนไทย คิดเป็นร้อยละ 92.89 ของคนต่างชาติยื่นเพียงร้อยละ 7.10 สำหรับของคนต่างชาติประเทศที่ยื่นจดอนุสิทธิบัตรจะเป็นประเทศจีน ไต้หวัน และญี่ปุ่น ตามลำดับ

ปี 2556 มีการยื่นคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตร จำนวน 12,643 คำขอ โดยในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.51เป็นสิทธิบัตรการประดิษฐ์ (จำนวน 7,271 คำขอ แบ่งเป็นของคนไทย 929 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 12.77ของคนต่างชาติ 6,342 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 87.22) โดยร้อยละ 29.76

เป็นสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ (จำนวน 3,763 คำขอ แบ่งเป็นของคนไทย 2,229 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 59.23 ของคนต่างชาติ 1,534 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 40.76) และที่เหลือร้อยละ 12.72 เป็นอนุสิทธิบัตร (จำนวน 1,609 คำขอ แบ่งเป็นของคนไทย 1,503 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 93.41 ของคนต่างชาติ 106 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 6.58) โดยมีข้อสังเกต ดังนี้

1) การยื่นขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ในปี 2556 ส่วนใหญ่เป็นของคนต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 87.22 ซึ่งประเทศที่มายื่นจดทะเบียนมากที่สุด คือ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ จีน และฝรั่งเศส ตามลำดับ

2) การยื่นขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในปี 2556 ส่วนใหญ่เป็นของคนไทย คิดเป็นร้อยละ 59.23 โดยต่างชาติที่ยื่นจดสิทธิบัตรการออกแบบฯ คือ ญี่ปุ่น สวีเดน สหรัฐฯ เนเธอร์แลนด์ เกาหลี สวิตเซอร์แลนด์ ฝรั่งเศส และเยอรมัน ตามลำดับ

3) การยื่นขอรับอนุสิทธิบัตรในปี 2556 ส่วนใหญ่เป็นของคนไทย คิดเป็นร้อยละ 93.41 เป็นขอคนต่างชาติเพียงร้อยละ 6.58 สำหรับต่างชาติที่ยื่นจดอนุสิทธิบัตรจะเป็นประเทศจีน ไต้หวัน และญี่ปุ่นตามลำดับ

2.4 สรุปกรอบแนวคิด

รายงานการนี้ศึกษา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติด้านการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อบ่งชี้ถึงศักยภาพในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ รวมทั้งศึกษาสถานะ สภาวะแวดล้อมและผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (TLO) ในมิติต่างๆ ที่อาจมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยฯ เช่น โครงสร้างหน่วยงาน ผลดำเนินการด้านการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น เพื่อเสนอแนะมาตรการต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญาในการส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของทั้งสามมหาวิทยาลัย ให้สามารถดำเนินภารกิจได้อย่ามีประสิทธิภาพยิ่งๆ ขึ้น เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการนำงานวิจัยและเทคโนโลยีของสถาบันการศึกษามาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศต่อไป

บทที่ 3
ผลการศึกษา

3.1 การวิเคราะห์สถิติต่างๆ

3.1.1 โดยสรุปภาพรวมการยื่นขอรับสิทธิบัตรทุกประเภท (การประดิษฐ์ การออกแบบฯ และอนุสิทธิบัตร) ในประเทศไทย 3 ปี (2554 - 2556) รวมจำนวน 32,478 คำขอ และหากพิจารณาภาพรวมใน 3 ปี (2554 – 2556) แล้วจะเห็นว่า การยื่นขอจดทะเบียนสิทธิบัตรในประเทศไทย รวมทั้งหมด 32,478 คำขอ (แบ่งเป็นของคนไทย 12,970 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 39.93 ของคนต่างชาติ 19,508 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 60.06) (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ภาพรวมการยื่นขอรับสิทธิบัตร(การประดิษฐ์ การออกแบบฯ และอนุสิทธิบัตร) ในประเทศไทย 3 ปี (2554 - 2556)

ปี	คนไทย (คำขอ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ต่างชาติ (คำขอ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	รวม (คำขอ)
2554	4,654	51.32	4,414	48.68	9,068
2555	3,655	33.95	7,112	66.05	10,767
2556	4,661	36.87	7,982	63.13	12,643
รวม	**12,970**	**39.93**	**19,508**	**60.06**	**32,478**

3.1.2 หากพิจารณาเฉพาะสิทธิบัตรการประดิษฐ์ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย พบว่า ภาพรวม สัดส่วนการยื่นสิทธิบัตรของคนไทยต่อต่างชาติลดลงในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา โดยในภาพรวม ระหว่างปี 2554-2556 คนไทยยื่นขอจดสิทธิบัตรการประดิษฐ์จำนวน 2764 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 15.4 ส่วนคนต่างชาติยื่นขอจดสิทธิบัตรการประดิษฐ์ในประเทศไทยเป็นจำนวน 15178 คำขอ คิดเป็นร้อยละ 84.6 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ภาพรวมการยื่นขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ในประเทศไทย 3 ปี (2554 - 2556)

ปี	คนไทย (คำขอ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ต่างชาติ (คำขอ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	รวม (คำขอ)
2554	864	22.03	3084	77.97	3921
2555	971	14.36	5788	85.64	6759
2556	929	12.77	6342	87.23	7271
รวม	**2764**	**15.40**	**15178**	**84.60**	**17942**

3.1.3 จากสถิติการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีของสถาบันอุดมศึกษา ทั้ง 3 มหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่มีการขอรับความคุ้มครองในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดสงขลา รวมทั้งจำนวนการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของคนไทยที่ยื่นขอรับความคุ้มครองกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาตามข้างต้น พบว่าคนไทยมีและมหาวิทยาลัยมีแนวโน้มขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น

3.1.4 หากพิจารณาจากปริมาณคำขอจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา ที่สะท้อนถึงศักยภาพและความสามารถในการสร้างสรรค์งานวิจัยและเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัย พบว่า ในช่วงระหว่างปี 2550-2556 มหาวิทยาลัยขอนแก่นจะมีจำนวนคำขอสิทธิบัตรที่สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามลำดับ

3.1.5 จากการประมวลสถิติจากตารางที่ 3 และ ตารางที่ 5, 6 และ 7 ในบทที่ 2 เพื่อแสดงให้เห็นถึงสัดส่วนทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะในส่วนของการพัฒนาทางเทคโนโลยี ระหว่าง 10 มหาวิทยาลัยที่มี TLO ภายใต้การสนับสนุนของ สกอ. เปรียบเทียบกับของ 3 มหาวิทยาลัย ในช่วงระหว่างปี 2550-2556 โดยสัดส่วนจำนวนคำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์ภาพรวม : คำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์ของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : คำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น : คำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : คำขอสิทธิบัตรของ 7 มหาวิทยาลัย* เป็น 100 / 8.8 / 24.8 / 6.6 / 59.8 (ตารางที่ 10)(หมายเหตุ * 7 มหาวิทยาลัยได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบจำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่ยื่นขอจดทะเบียน ในภาพรวมของ 10 มหาวิทยาลัยกับ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รายชื่อทรัพย์สินทางปัญญา	**จำนวนที่ยื่นขอจดทะเบียนระหว่างปี2550-2556**			
	10 มหาวิทยาลัย	**ม.เชียงใหม่**	**ม.ขอนแก่น**	**ม.สงขลานครินทร์**
สิทธิบัตรการประดิษฐ์	1286(100%)	114(8.8%)	319(24.6%)	86(6.6%)
สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์	360	64	64	21
อนุสิทธิบัตร	778	25	94	108
ลิขสิทธิ์	5261	17	3	16
เครื่องหมายการค้า	97	6	3	16
ความลับทางการค้า	21	-	-	2
พันธุ์พืช	7	7	-	-
พันธุ์สัตว์	-	-	-	-
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	1	1	-	-
รวม	**7811**	**234**	**483**	**249**

3.1.6 หากพิจารณาจากสถิติจำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับจดทะเบียนเทียบกับที่ได้ยื่นขอจดทะเบียน ยอดสะสมระหว่างปี 2550-2556 ที่ TLO ต่างๆ ได้ดำเนินการ พบว่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีสัดส่วนเป็น 1/114 มหาวิทยาลัยขอนแก่น 8/319 และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็น 0/86 ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นสัดส่วนที่น่าจะเป็นอุปสรรคต่อการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ จากการสอบถามข้อมูลจากผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรของกรมทรัพย์สินทางปัญญาที่ตรวจสอบคำขอจดสิทธิบัตรของสถาบันศึกษา ได้รับทราบข้อมูลว่า ขณะนี้ ปริมาณคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตรมีจำนวนมาก ซึ่งในจำนวนนี้ ก็มีคำขอของมหาวิทยาลัยรวมอยู่ด้วยที่ยังรอการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ และคำขอบางส่วนที่ตรวจสอบแล้วก็มีการสั่งแก้ไขคำขอเนื่องจากคำขอไม่สมบูรณ์

3.1.7 หากพิจารณาถึงมูลค่าตอบแทนทางการเงินรายได้จากเทคโนโลยี ระหว่าง 3 มหาวิทยาลัย พบว่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีปริมาณรายได้จากการถ่ายทอดเทคโนโลยี (ค่าเปิดเผยเทคโนโลยีและค่าตอบแทนการอนุญาตให้ใช้สิทธิ) สูงที่สุด คือ 15.32 ล้านบาท รองมาคือมหาวิทยาลัยขอนแก่น 4.53 ล้านบาท และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2.76 ล้านบาท[3]

จากข้อมูลที่ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยที่ยื่นขอรับความคุ้มครอง กับมูลค่าการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ที่เป็นตัวเงิน ไม่ได้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นต่อผลการศึกษานี้ว่า งานวิจัยเป็นจำนวนมากอาจไม่ก่อให้เกิดรายได้หากงานวิจัยนั้นไม่เป็นที่ต้องการของตลาด และศักยภาพของผู้ประกอบการและความต้องการของผู้บริโภคในพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการนำงานวิจัยไปสู่การใช้เชิงพาณิชย์

3.1.8 หากพิจารณาถึงผลการดำเนินการโดยดูจากตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ผู้ศึกษาได้รับข้อมูลจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยข้อมูลสถิติของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดในภาพรวมของโครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ส่วนมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งยังมิได้ร่วมโครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ตัวเลขสถิติเป็นตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยกำหนด

3.1.9 จากข้อมูลสถิติผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดในภาพรวมของโครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ในปี 2554 และ ปี 2555 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์สามารถดำเนินการตามเป้าหมายตัวชี้วัดที่เป็นจำนวนการยื่นขอจดสิทธิบัตร(รวมอนุสิทธิบัตรด้วย)ได้ ส่วนปี 2556 การดำเนินการไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายที่ตั้ง กล่าวคือ ดำเนินการยื่นขอจดสิทธิบัตรได้ 8 เรื่องจากเป้าหมายที่ตั้ง 12 เรื่อง ทำให้ภาพรวมการดำเนินการ 3 ปี ไม่เป็นไปตามเป้าหมายด้วย คือมีการยื่นขอจดทะเบียน จำนวน 21 เรื่อง ทำได้ต่ำกว่าเป้าหมาย 4 เรื่อง (ตารางที่ 11)

---

[3] สรุปผลการตรวจเยี่ยมหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีในสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สกอ.)

ตารางที่ 11 ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดในภาพรวมของโครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

ผลการดำเนินงาน	หน่วยนับ	2554		2555		2556		รวม	
		แผน	ผล	แผน	ผล	แผน	ผล	แผน	ผล
ด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ									
- จำนวนผลงานตีพิมพ์	เรื่อง	101	83	126	106	97	90	324	279*
- จำนวนสิทธิบัตรที่คาดว่าจะจด/ยื่นจด	เรื่อง	4	4	9	9	12	8	25	21**

หมายเหตุ * ยังไม่รวมผลงานที่เป็น manuscript จำนวน 82 เรื่อง

** สิทธิบัตร 5 เรื่องและอนุสิทธิบัตร 16 เรื่อง

ที่มา: หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3.1.10 จากข้อมูลสถิติตัวชี้วัดการดำเนินการและค่าเป้าหมายของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าในช่วงระหว่างปี 2553 – 2555 ยังไม่ได้มีการกำหนดตัวชี้วัดในมิติของทรัพย์สินทางปัญญา เพิ่งเริ่มกำหนดตัวชี้วัดนี้ในปี 2556 โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่นสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายตัวชี้วัด โดยมีจำนวนทรัพย์สินทางปัญญาภาพรวมที่ยื่นขอความคุ้มครองจำนวน 431 ชิ้นงาน จากที่ตั้งเป้าหมายไว้ที่ 390 ชิ้นงาน ทำได้สูงกว่าเป้าหมายร้อยละ 10.5 ส่วนตัวชี้วัดในมิติจำนวนผลงานที่ได้รับการจดทะเบียนสิทธิบัตร ดำเนินการได้จำนวน 27 ชิ้นงาน จากค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ 25 ชิ้นงาน ทำได้สูงกว่าเป้าหมาย ร้อยละ 8 (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายการดำเนินการของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผลการดำเนินงาน	หน่วยนับ	2553		2554		2555		2556	
		เป้าหมาย	ผล	เป้าหมาย	ผล	เป้าหมาย	ผล	เป้าหมาย	ผล
จำนวนผลงานที่ได้ยื่นขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา	ชิ้นงาน	n/a	156	n/a	209	n/a	371	390	431
จำนวนผลงานที่ได้รับการจดลิขสิทธิ์	ชิ้นงาน	n/a	91	n/a	140	n/a	279	290	324
จำนวนผลงานที่ได้รับการจดทะเบียนสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตร	ชิ้นงาน	n/a	24	n/a	37	n/a	21	25	27
จำนวนผลงานถูกนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์	ชิ้นงาน	n/a	5	n/a	9	n/a	6	7	12

ที่มา: หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3.2 โครงสร้างหน่วยบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา

3.2.1 เพื่อให้การบริหารจัดการของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบสามารถทำหน้าที่เป็นหน่วยให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ โครงสร้างของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือ TLO (Technology Licensing Office) ของสถาบันอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ ตลอดจนสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในเชิงคุณภาพของบุคลากร ศักยภาพความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการและจำนวนการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการในพื้นที่ จึงเป็นเรื่องสำคัญในการที่จะผลักดันให้มีการนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เพื่อเป็นปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.2 จากการศึกษารายละเอียดหน่วย TLO ของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่าแต่ละมหาวิทยาลัย มีชื่อในการเรียกหน่วยงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่แตกต่างกันออกไป โดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ใช้ชื่อว่า “หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ศูนย์บริหารวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (TLOUBI)” โดยเป็นการรวมหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยเชียงใหม่(Chiang Mai University Business Incubator: CMUBI)กับหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือ TLO (Technology Licensing Office) ไว้ด้วยกัน

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ใช้ชื่อว่า “สำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Management Office) มีชื่อย่อว่า IPMO” และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใช้ชื่อว่า “ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ” ซึ่งหน่วยงานทั้ง 3 แห่งได้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีรูปแบบการจัดการที่คล้ายคลึงกัน แม้แต่มหาวิทยาลัยในต่างประเทศก็มีการพัฒนาและจัดตั้งหน่วยงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการจัดการเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของสิทธิบัตร การถ่ายทอดเทคโนโลยี การให้ทุนการวิจัย การรับทำวิจัย และการประสานงานกับภาคอุตสาหกรรม การนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การอนุญาตให้ใช้สิทธิ การร่วมลงทุน และการร่วมทำวิจัย เป็นต้น

3.2.3 โดยทั่วไป โครงสร้างหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ แบ่งออกได้เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่เป็นหน่วยงานภายใน (แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แบบรวมศูนย์ (Centralized Licensing Office) และ กระจายศูนย์ (Decentralized Licensing Office)) มูลนิธิ บริษัท และกลุ่มผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ์ (Licensing Consortium) ซึ่งแต่ละรูปแบบมีข้อดี ข้อจำกัดแตกต่างกัน ส่วนในประเทศไทย รูปแบบหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ หน่วยงานภายในแบบรวมศูนย์ และมูลนิธิ[4]

---

[4] สถาบันทรัพย์สินทางปัญญาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รายงานวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2548.

โครงสร้างของหน่วยงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่ง มีรูปแบบที่เป็นหน่วยงานภายในแบบรวมศูนย์ (Centralized Licensing Office) ซึ่งตามหลักการ ข้อดีของหน่วยงานรูปแบบนี้ คือ มีความสะดวกในการบริหารจัดการ การวางนโยบายและการแบ่งปันผลประโยชน์ ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงาน โดยเฉพาะเรื่องการแบ่งปันผลประโยชน์ และเนื่องจากเป็นหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย จึงได้รับความไว้วางใจในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการประดิษฐ์ของนักวิจัย อาจารย์ นิสิตนักศึกษา แต่รูปแบบแบบรวมศูนย์นี้ บุคลากรของหน่วยงานจะต้องรับมือกับการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากคณะต่างๆ ที่มีองค์ความรู้ที่หลากหลาย จึงจะต้องมีบุคลากรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางหลายๆ ด้าน ซึ่งต้องมีจำนวนบุคลากรที่มากพอ หรือต้องมีบุคลากรที่มีศักยภาพสูง คือในบุคลากรหนึ่งคน ต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในหลายด้าน เพื่อให้การดำเนินการของหน่วย TLO เป็นไปอย่างประสิทธิภาพ

3.3 การให้บริการของหน่วยTLO

3.3.1 ในส่วนการให้บริการของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญา หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของทั้ง 3 มหาวิทยาลัยมีรูปแบบงานบริการหลักที่เหมือนกัน คือ ในด้านการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากงานวิจัยของมหาวิทยาลัย มีบริการให้คำปรึกษา ยกร่างคำขอและเป็นตัวแทนในการยื่นคำขอจดทะเบียน/จดแจ้งข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งมีบริการสืบค้นเทคโนโลยีเพื่อตรวจสอบการประดิษฐ์

3.3.2 ในงานด้านการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงพาณิชย์ หน่วยTLO ทั้งสามหน่วยมีบริการประเมินศักยภาพเทคโนโลยีงานวิจัย การเจรจาต่อรอง การอนุญาตให้ใช้สิทธิ การทำสัญญาถ่ายทอดเทคโนโลยี การอนุญาตให้ใช้สิทธิ และการประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญา

3.3.3 ในด้านการบริการความรู้ด้านทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งสาม TLO มีการจัดอบรมความรู้ทั่วไปด้านทรัพย์สินทางปัญญาด้วย

3.4 กฎระเบียบของหน่วย TLO

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่รวมการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาทุกประเภทไว้ภายใต้ระเบียบฉบับเดียวกัน คือ ระเบียบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา พ.ศ.2554 (แก้ไขเปลี่ยนแปลงมาจากฉบับปี 2549) โดยนอกจากจะมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่างๆ แล้ว ยังครอบคลุมถึงเรื่องสิทธิในพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ด้วย ส่วนมหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยสงขลา มีแบบแผนการออกกฎระเบียบที่เหมือนกัน กล่าวคือแยกการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาไว้ในระเบียบแต่ละฉบับ เช่น ระเบียบว่าด้วยการดำเนินการด้านสิทธิบัตร ระเบียบว่าด้วยการดำเนินการด้านลิขสิทธิ์ ประกาศมหาวิทยาลัยว่าด้วยเรื่องการจัดสรรผลประโยชน์ และทั้งสองมหาวิทยาลัยนี้มีข้อแตกต่างกันที่ มหาวิทยาลัยขอนแก่นน่าจะมีความชำนาญเรื่องพันธ์พืชพันธุ์สัตว์ด้วยเพราะมีคำสั่งมหาวิทยาลัยเรื่องหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการขึ้นทะเบียนพันธ์พืชพันธ์สัตว์ จุลชีพและเซลเพาะเลี้ยง ส่วนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้บริการบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยด้วย เนื่องจากมีประกาศอุทยานวิทยามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เรื่องคุณสมบัติและอัตราธรรมเนียมการบริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับบุคคลภายนอกด้วย

3.5 ปัญหาและอุปสรรคของ TLO

จากการสัมภาษณ์ผู้แทนหน่วยบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของทั้ง 3 มหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) และพบว่ายังมีข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน สรุปในภาพรวม ได้ดังนี้

3.5.1 ปัญหาของหน่วย TLO โดยตรง

1) บุคลากรด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของหน่วยงานมีจำนวนไม่เพียงพอ โดยสัดส่วนของจำนวนอาจารย์ / นักศึกษา / บุคลากร TLO ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลา ในปี 2557 เป็น 2,181 / 34,373 / 4 และ 2,27936 / 784 / 8 และ 2,475 / 38,266 / 7 ตามลำดับ[5]

2) บุคลากรมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากจะต้องประสานกับนักวิจัยในหลากหลายสาขาวิชาการ บุคลากรจึงต้องมีความรอบรู้หลายด้าน

3) งบประมาณในการดำเนินงานไม่ต่อเนื่องส่งผลให้ไม่สามารถรับบุคลากรด้านบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการขยายงานได้ ตลอดจนงบประมาณที่ใช้สำหรับการดำเนินการของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาไม่เหมาะสมกับปริมาณงาน

4) ผู้บริหารของมหาวิทยาลัย (อธิการบดีและรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและการถ่ายทอดเทคโนโลยี) มีส่วนสนับสนุนที่สำคัญต่อการดำเนินงานของหน่วยบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา หากผู้บริหารให้ความสำคัญ ก็จะมีนโยบายที่ชัดเจน มีการจัดสรรงบประมาณที่เอื้อต่อการดำเนินการ นอกจากนี้ การปรับเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงก็จะมีผลกระทบกับนโยบาย โครงสร้างบุคลากรภายในของหน่วยบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาด้วย

5) ค่าตอบแทนของบุคลากรทำงานด้านทรัพย์สินทางปัญญาไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพปัจจุบันทำให้ขาดแรงจูงใจในการทำงาน และอาจมีการสูญเสียบุคลากรเนื่องจากการย้ายไปทำงานกับเอกชน โดยเฉพาะบุคลากรของหน่วยบริหารจัดการฯ ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นตัวแทนสิทธิบัตรแล้ว

3.5.2 ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วย TLO

1) บุคลากร คณาจารย์ และนักวิจัยของมหาวิทยาลัยยังมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาไม่เท่าที่ควร ทำให้เสียสิทธิ เช่น มีการนำไปเปิดเผยก่อนการยื่นคำขอจดทะเบียนทำให้ขาดคุณสมบัติตามกฎหมายเรื่องความใหม่

2) บุคลากรและผู้วิจัยในมหาวิทยาลัยจำนวนมาก ไม่ใช้บริการของหน่วย TLO เพราะต้องการยื่นขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโดยเร็ว ซึ่งผู้วิจัยยังขาดความรู้ในการจัดทำร่างคำขอจดทะเบียน ทำให้คำขอจดทะเบียนไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ต้องมีการสั่งแก้ไขโดยผู้ตรวจสอบของกรมทรัพย์สินทางปัญญามีผลให้ต้องเสียเวลาในการขอรับความคุ้มครองมากขึ้นกว่าที่ควรเป็น

3) งานวิจัยที่นักวิจัยประสงค์จะขอรับความคุ้มครองสิทธิบัตร ขาดคุณสมบัติในการจดทะเบียน เช่น ด้านความใหม่ รวมทั้งงานวิจัยไม่ตอบสนองความต้องการของตลาด

---

[5] สรุปผลการตรวจเยี่ยมหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีในสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สกอ.)

4) การถ่ายทอดเทคโนโลยีในเชิงปฏิบัติยังคงมีข้อจำกัดในการนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดทั้งในส่วนของการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ได้ตามมาตรฐานที่รองรับและผ่านข้อกำหนดของกฎหมาย เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เป็นต้น จึงส่งผลให้การจำหน่ายผลิตภัณฑ์เป็นไปอย่างล่าช้าหรือบางผลิตภัณฑ์ยังไม่สามารถออกสู่ตลาดได้ ดังนั้น จึงไม่สามารถเก็บค่าตอบแทนการอนุญาตใช้สิทธิรายปีได้ตามสัญญาตามที่ระบุไว้

5) หน่วยงานภายนอกส่วนใหญ่ รวมทั้งบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยรวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องยังขาดความเข้าใจ ในหลักการของการคุ้มครองทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา การประเมินมูลค่าของทรัพย์สินทางปัญญา ตลอดจนการอนุญาตให้ใช้สิทธิ ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินการ

6) นักวิจัย หรืออาจารย์มหาวิทยาลัยบางส่วน มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อตีพิมพ์และการขอตำแหน่งทางวิชาการมากกว่าการขอรับความคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญา ถึงแม้ว่าจะมีนักวิจัยบางส่วนขอรับความคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญา ก็เพียงแค่ต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น ยังขาดการมองตลอดไปจนถึงการมุ่งสู่เชิงพาณิชย์

7) งานวิจัยที่ได้รับความคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญา แต่หลายผลงานยังขาดทุนสนับสนุนการสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เพื่อต่อยอดไปสู่เชิงพาณิชย์ได้อย่างเต็มที่

8) การเผยแพร่งานวิจัยไปยังผู้สนใจ หรือการหาผู้ที่จะนำงานวิจัย หรือทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยไปใช้เชิงพาณิชย์ทำได้ยาก ไม่ทราบว่าจะหาเอกชนหรือผู้ประกอบการที่เหมาะสมได้อย่างไร

บทที่ 4
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษา ชี้ให้เห็นปริมาณการของรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทั้งของมหาวิทยาลัย ผู้ประกอบการในภูมิภาค รวมทั้งภาพรวมทั้งประเทศมีปริมาณที่เพิ่มขึ้น แต่การดำเนินการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ตั้งแต่การส่งเสริมการจดทะเบียน การนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ เพื่อสนับสนุนให้มีการนำผลงานวิจัย นวัตกรรม ไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ จนเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจ ยังไม่สะท้อนถึงการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด กล่าวคือ กรมทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ก็ยังไม่สามารถดำเนินการจดทะเบียนได้อย่างรวดเร็ว

การบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย โดยหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (TLO) ก็ยังเผชิญกับปัญหาอุปสรรคหลายด้าน ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีการดำเนินการในมิติการยื่นจดทะเบียนสิทธิบัตรและอนสิทธิบัตร ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง นอกจากนี้ในภาพรวมของทั้ง3มหาวิทยาลัย มีการผลิตงานวิจัยของนักวิจัยหรือบุคลากรที่ยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาด และงานวิจัยบางชิ้น ไม่มีคุณสมบัติเพียงพอในการขอรับความคุ้มครองสิทธิบัตร บุคลากร นักวิจัยของมหาวิทยาลัยขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาที่เหมาะสม และขาดความมั่นใจต่อ TLO ว่าจะมีศักยภาพเพียงพอในการสร้างความมั่นใจให้แก่บุคลากร นักวิจัยของมหาวิทยาลัย เพื่อการยอมรับในการใช้บริการของหน่วย TLO ที่เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน TLO ก็ต้องเร่งหาแนวทางเพื่อการสร้างบทบาทของ TLO ที่ยั่งยืนในสถาบันศึกษาด้วย

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อไปนี้ บางประเด็นเป็นประโยชน์ต่อหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยโดยตรง และบางเรื่องจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องในบุคลากร นักวิจัย และหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันการศึกษาโดยรวม ดังนี้

1) เร่งหาแนวทางในการเร่งรัดการจดทะเบียนสิทธิบัตร เพื่อให้ผลงานที่ยื่นขอรับความคุ้มครองได้รับการจดทะเบียนอย่างรวดเร็ว เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้เชิงพาณิชย์ได้อย่างมั่นใจ ปัญหางานค้างด้านการจดทะเบียน เป็นปัญหาที่ไม่ได้มีผลเฉพาะกับการคุ้มครองผลงานทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ยังเป็นปัญหาในภาพใหญ่ที่มีผลกับผู้ขอรับการคุ้มครองทุกราย ซึ่งส่วนหนึ่งของปัญหา สืบเนื่องมาจากความไม่สมดุลระหว่างอัตราการเพิ่มของคำขอจดทะเบียนกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ซึ่งตามนโยบาย ปรับเพิ่มได้น้อยมาก แม้จะได้นำเอามาตรการทางเทคโนโลยีมาปรับใช้ แต่ปัญหาก็ยังคงอยู่ กรมทรัพย์สินทางปัญญาต้องเร่งดำเนินการในเรื่องนี้

อย่างจริงจัง โดยเสนอให้มีการพิจารณาปรับรูปแบบองค์กร โดยเฉพาะในส่วนกลุ่มงานตรวจสอบสิทธิบัตร ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบหน่วยบริการพิเศษ (Special Delivery Unit-SDU) หรือการออกไปเป็นองค์กรอิสระ

2) พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์การภาครัฐ เพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างกรมทรัพย์สินทางปัญญากับมหาวิทยาลัยให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลด้านทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างกัน ในลักษณะโครงข่ายข้อมูลที่เชื่อมต่อถึงกัน เพื่อให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ส่งเสริมให้มีการทบทวนบทบาท ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ รวมทั้งสำรวจตรวจสอบ และทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศที่อยู่ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัย และกรมทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อดำเนินการยกเลิก ปรับปรุง หรือจัดให้มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศขึ้นใหม่เกี่ยวกับการให้บริการทรัพย์สินทางปัญญาแก่ประชาชนในภูมิภาคที่เหมาะสมกับสภาวการณ์ที่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว และลดภาระของประชาชนเป็นสำคัญ

4) จัดมาตรการส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และจัดการความรู้ด้านทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเป็นระบบ เพื่อก้าวไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิจัยและนวัตกรรมอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนที่เน้นการนำความคิดสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทรัพย์สินทางปัญญางานวิจัยและพัฒนาไปต่อยอดถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ประโยชน์ทั้งเชิงพาณิชย์สังคมและชุมชน

5) พัฒนากลไกหรือเครื่องมือในการสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือในการพัฒนางานด้านทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างหน่วยงานภาครัฐ มหาวิทยาลัย และภาคเอกชน ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดทำข้อตกลงหรือสัญญาแผนงาน/โครงการและลงนามร่วมกัน

6) ปรับปรุงการโอนถ่ายภารกิจของกรมทรัพย์สินทางปัญญาด้านการให้บริการทรัพย์สินทางปัญญาแก่ประชาชนในภูมิภาคให้แก่มหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพ โดยมหาวิทยาลัยอาจต้องดำเนินการแก้ไขกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับภารกิจของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย และกรมทรัพย์สินทางปัญญาจะต้องดำเนินการมอบอำนาจให้กับมหาวิทยาลัย ในบางกิจกรรมในการเป็นหน่วยให้บริการทรัพย์สินทางปัญญาในภูมิภาค เช่น การมอบอำนาจให้เป็นหน่วยรับคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตรเป็นต้น เพื่อเพิ่มบทบาทของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและความสะดวกของผู้รับบริการในภูมิภาค

7) ส่งเสริมการเพิ่มช่องทางการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาโดยระบบ E-filing ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา เพื่ออำนวยความสะดวกในการยื่นคำขอจดทะเบียนและติดตามตรวจสอบสถานะคำขอที่ยื่นขอจดทะเบียน

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

1) การเสริมสร้างความรู้ด้านทรัพย์สินทางปัญญาให้กับบุคลากรของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งบุคลากร นักศึกษา และนักวิจัยของมหาวิทยาลัยสร้างสรรค์งานวิจัยของมหาวิทยาลัย โดยดำเนินการต่าง ๆ เช่น

- จัดอบรมความรู้ทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อสร้างความเข้าใจในด้านต่าง ๆ เช่น ถึงรูปแบบการคุ้มครองที่เหมาะสมกับผลงานวิจัย การสร้างเครือข่ายระหว่างกัน การตอบสนองความต้องการของตลาดที่ดีขึ้น ความรู้ทางด้านการตลาด ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและขั้นตอนการจดทะเบียนและการใช้ข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญา ความรู้ทางด้านการนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ ความรู้ทางด้านยุทธศาสตร์ของการใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา การใช้แผนภูมิสิทธิบัตร (Patent Mapping) ความรู้ทางด้านกลยุทธ์การบริหารทรัพย์สินทางปัญญา

- จัดการอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น (New emerging technology) ซึ่งกรมทรัพย์สินทางปัญญาสามารถดำเนินการหาผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศผ่านความร่วมมือที่มีกับองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก หรือสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศที่เป็นเจ้าของเทคโนโลยี เช่น สำนักงานสิทธิบัตรสหรัฐอเมริกา สำนักงานสิทธิบัตรญี่ปุ่น สำนักงานสิทธิบัตรออสเตรเลีย สำนักงานสิทธิบัตรยุโรป เป็นต้น

- จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักวิจัยใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลสิทธิบัตร ไม่ว่าจะเป็นสิทธิบัตรที่หมดอายุการคุ้มครองแต่ยังมีคุณค่าซึ่งสามารถนำมาใช้ได้โดยไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนให้ใคร หรือเป็นข้อมูลสิทธิบัตรที่มีอายุอยู่แต่สามารถบอกถึงงานที่มีปรากฏอยู่แล้วได้ ซึ่งจะช่วยประหยัดเวลาในการวิจัย โดยไม่ต้องไปทำวิจัยซ้ำในงานที่มีปรากฏอยู่แล้ว ตลอดจนอาจสามารถนำเอาข้อมูลสิทธิบัตรต่างประเทศที่หมดอายุแล้ว แต่ยังมีคุณค่าและระดับเทคโนโลยีที่เหมาะกับประเทศไทยมาใช้ประโยชน์ต่อยอด

- จัดทำคู่มือทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับบุคลากร และนักวิจัยและฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในระบบทรัพย์สินทางปัญญา

2) การส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่มีศักยภาพทางตลาด เช่น

- จัดทำข้อมูลแผนที่สิทธิบัตร (Patent mapping) ในสาขาที่เป็นคลัสเตอร์เป้าหมายงานวิจัยของมหาวิทยาลัย เพื่อแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในสาขานั้น ๆ

- จัดหา search tool ที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยวิเคราะห์แนวโน้มเทคโนโลยี โดยสามารถเป็นการใช้ร่วมกันได้ทั้งผู้ตรวจสอบของกรมทรัพย์สินทางปัญญาและหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย

3) การส่งเสริมการจดทะเบียนด้านทรัพย์สินทางปัญญาโดยเฉพาะการจดทะเบียนสิทธิบัตร เช่น

- จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างเจ้าหน้าที่หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย กับผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรของกรมทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการตรวจสอบเพื่อการยกร่างคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตรที่มีประสิทธิภาพ

- จัดการเชื่อมโยงฐานข้อมูลการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญากับหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย พร้อมจัดหาโปรแกรมเพื่อให้หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาสามารถตรวจสอบสถานะคำขอที่ยื่นจดทะเบียนของมหาวิทยาลัยได้โดยสะดวก

4) การส่งเสริมด้านการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยดำเนินการดังนี้จัดทำตลาดกลางทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อเป็นช่องทางนำเสนอผลงานให้แก่ผู้ประกอบการที่

สนใจ โดยเชิญชวนให้หน่วยบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยนำเอาผลงานวิจัยที่ต้องการให้มีการนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์มาเผยแพร่ได้

บรรณานุกรม

จิราภรณ์เหลืองไพรินทร์. ผู้จัดการหน่วย TLO มหาวิทยาลัยขอนแก่น.สัมภาษณ์. มิถุนายน ๒๕๕๗.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, แผนยุทธศาสตร์การบริหารมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘.

วิเคราะห์ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน. ข่าวประชาสัมพันธ์ Thailand Management Association(๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕).

สถาบันทรัพย์สินทางปัญญาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่องนโยบายการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กันยายน ๒๕๕๐.

สถาบันทรัพย์สินทางปัญญาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.), ๒๕๔๘.

สรรพวรรธวิทยาศัย. ผู้ช่วยผู้จัดการหน่วย TLO มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สัมภาษณ์. มิถุนายน ๒๕๕๗.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙.

อัครวิทย์กาญจนโอภาษ. ผู้อำนวยการอุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.สัมภาษณ์. มิถุนายน ๒๕๕๗.

เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องแนวทางขับเคลื่อนการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันอุดมศึกษา.๑๘-๒๐ เมษายน ๒๕๕๗.

http://www.nru.psu.ac.th/index.php/clusters.

http://th-th.facebook.com/TMAFanclub/map.?.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
(แหล่งข้อมูลโดยสักนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

โครงการหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีของสถาบันอุดมศึกษา

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้สนับสนุนการสร้างและพัฒนางานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา โดยส่งเสริมให้มีการจัดตั้งหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Licensing Office : TLO) เพื่อส่งเสริมการพัฒนางานวิจัยสมัยใหม่ที่เน้นให้เกิดทรัพย์สินทางปัญญา เป็นนวัตกรรม มีความใหม่ ใช้เทคโนโลยีชั้นสูง มีขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น โดยเป็นงานวิจัยที่เกิดจากอาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา โดยสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานให้แก่หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯ (TLO) ของสถาบันอุดมศึกษา ในระยะเริ่มต้น จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยมหิดล 3) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 4) มหาวิทยาลัยศิลปากร 5) มหาวิทยาลัยบูรพา 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 7) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 8) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 9) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 10) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้ดำเนินงานตามนโยบายและกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบัน ตามอัตลักษณ์ปรัชญาวิสัยทัศน์ของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน/ท้องถิ่น

ในภาคผนวกนี้ นำมาเฉพาะรายะเอียด TLO ของ 3 มหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีศูนย์บริหารวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (TLOUBI) ได้เปิดตัวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2550 โดยการรวมหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยเชียงใหม่(Chiang Mai University Business Incubator: CMUBI) ที่ได้มีการจัดตั้งขึ้นก่อนเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2548 ตามข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กับมหาวิทยาลัย เชียงใหม่เพื่อทำหน้าที่ในการนำความรู้ด้านเทคโนโลยีกับความรู้ด้านธุรกิจในหลากหลายกิจการมาร่วมกันพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าโดยการใช้พื้นที่และเวลาเดียวกันในการทำงาน (shared actions in space and time) เป็นการลดต้นทุนในการจัดตั้งบริษัทใหม่ (Start-up Company) ควบคู่กับการสนับสนุนด้านปัจจัยเชิงธุรกิจต่างๆที่สามารถเร่งอัตราเร็วของการเจริญเติบโตของบริษัทจนพร้อมที่จะดำเนินธุรกิจได้ด้วยตนเองหรือในรูปแบบ Spin-off Company กับหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือ TLO (Technology Licensing Office) โดยใช้สถานที่อุปกรณ์สำนักงานและทีมงานบริหารจัดการชุดเดียวกันสำรวจผลงานการวิจัยที่เสร็จสิ้นแล้วในส่วนที่มีศักยภาพต่อการดำเนินธุรกิจโดยยึดหลัก 3 ประการคือผลงานวิจัยที่เสร็จสิ้นแล้วนั้นเป็นที่ต้องการของตลาดมีคุณค่าและมูลค่า(Value) และมีอัตราความรวดเร็วต่อการเจริญเติบโตเชิงพาณิชย์ (Accelerate Growth) การดำเนินการในช่วงที่ผ่านมาหน่วยจัดการทรัพย์สิน

ทางปัญญาฯได้มีการส่งเสริมให้นำผลงานวิจัยเข้าสู่กระบวนการบ่มเพาะและประสานงานในการดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความพร้อมที่จะนำเสนอต่อผู้สนใจร่วมลงทุนหรือสนใจในการนำเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยไปใช้

หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯมีความพร้อมทั้งในด้านสถานที่ซึ่งปัจจุบันมีสถานที่ทำการอยู่ที่ชั้น1สำนักงานมหาวิทยาลัย 2 (ศูนย์บริหารงานวิจัย)ในส่วนของการดำเนินงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบซึ่งสภามหาวิทยาลัยได้วางระเบียบว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา พ.ศ.2554เพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่ การปกป้องสิทธิอันชอบธรรมของผู้สร้างสรรค์งานในผลงานอันเป็นทรัพย์สินทางปัญญาและจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากผลงานที่เป็นทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเป็นธรรม

ในการให้บริการของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯได้มีแนวทางในการให้บริการในการยื่นคำขอรับสิทธิบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ยึดหลักในแนวทางการขอรับสิทธิบัตรเพื่อเน้นก่อให้เกิดการคุ้มครองที่รัดกุมและสามารถนำไปใช้ในการบังคับใช้เพื่อให้เกิดการคุ้มครองผลงานที่ถูกขออนุญาตใช้สิทธิเชิงพาณิชย์ได้ซึ่งการตรวจสอบร่างสิทธิบัตรอย่างรัดกุมโดยผู้ที่เชียวชาญในสาขาวิชานั้นๆจะเป็นการช่วยเพิ่มโอกาสในการได้รับสิทธิบัตรโดยหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯกำหนดแผนการพัฒนาบุคลากรแนวทางการปฏิบัติงานกับ Out source ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆมาเป็นผู้ที่ให้ความเห็นและตรวจสอบร่างสิทธิบัตรเพื่อให้การบริการของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯสามารถสร้างบุคลากรในหน่วยงานและเครือข่ายย่อยในคณะและสถาบันในมหาวิทยาลัยให้สามารถให้บริการได้ครอบคลุมการวิจัยและพัฒนาทุกสาขา

เพื่อให้เกิดผลของงานในการสร้างสรรค์นวัตกรรมงานวิจัยที่หลากหลายสู่เชิงพาณิชย์ในภาคธุรกิจเอกชนอย่างเป็นรูปธรรมจำนวนมากและมีความยั่งยืนต่อการดำเนินงานในระยะต่อไปหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯจึงกำหนดแผนงานความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯกับคณะและสถาบันที่มีศักยภาพต่อการพัฒนางานวิจัยเป็นนวัตกรรมสู่ภาคการใช้ในเชิงพาณิชย์ในเบื้องต้นกำหนดแผนในการดำเนินการสร้างเครือข่ายการบ่มเพาะวิสาหกิจย่อยกับคณะและสถานคือคณะวิศวกรรมศาสตร์คณะวิทยาศาสตร์คณะอุตสาหกรรมเกษตรคณะเภสัชศาสตร์และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งผลผลิตนวัตกรรมงานวิจัยที่เสร็จสิ้นแล้วทั้งหมดจะต้องได้รับการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพจัดทำแผนงานศึกษาความเป็นไปได้ทางการตลาดของผลิตภัณฑ์งานวิจัยจัดทำ IP Portfolio ทั้ง External และInternal เพื่อให้เกิดความน่าสนใจจากภาคธุรกิจเอกชนและเกิดความอยากที่จะนำไปใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ของตนเองเป็นการสร้างประสิทธิผลเศรษฐกิจของประเทศจากฐานความรู้ (Knowledge based Economy) อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯ ตั้งอยู่ ณ สถานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้งนี้หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯอยู่ภายใต้กำกับของงานจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและสิทธิประโยชน์ศูนย์บริหารงานวิจัยสำนักงานมหาวิทยาลัยเชียงใหม่โครงสร้างองค์กรของหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯซึ่งได้ควบรวมการทำงานกับหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจและเปลี่ยนชื่อหน่วยงานเป็นหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (TLOUBI) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีโครงสร้างองค์กรดังนี้ (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 โครงสร้างหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีศูนย์บริหารวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (TLOUBI)

กฎระเบียบเกี่ยวกับ TLO ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีระเบียบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา พ.ศ. 2554 ซึ่งได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงมาจากฉบับ พ.ศ. 2549 ซึ่งมีองค์ประกอบของระเบียบประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนดังนี้

1) ครอบคลุมถึงระบบการจัดการเพื่อการใช้สิทธิและผลประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาทุกประเภทที่เกี่ยวข้องดังนี้

หมวดที่ 1 สิทธิในการประดิษฐ์สิทธิบัตรการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตร

หมวดที่ 2 ลิขสิทธิ์

หมวดที่ 3 การใช้ชื่อเครื่องหมายการค้าและสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเครื่องหมายการค้าเครื่องหมายบริการและเครื่องหมายรับรอง

หมวดที่ 4 ความลับทางการค้า

หมวดที่ 5 สิทธิในพันธุ์พืชใหม่และพันธ์สัตว์ใหม่

หมวดที่ 6 สิทธิในแบบผังภูมิของวงจรรวม

2) มีโครงสร้างคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญากำหนดอำนาจหน้าที่ชัดเจนซึ่งในหมวดที่ 7 ของระเบียบฯได้กล่าวถึงคณะทำงานจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและการแต่งตั้งคณะทำงานให้เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านบริหารและจัดการทรัพย์สินทางปัญญา

3) ผ่านความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย/สภาสถาบันซึ่งระเบียบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วยการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา พ.ศ. 2554 ได้ผ่านการเห็นชอบจากศาสตราจารย์เกียรติคุณเกษมวัฒนชัยนายกสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่และได้มีประกาศใช้ ณ วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 เป็นต้นไป

หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (TLOUBI)เป็นหน่วยงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการนำงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรมเข้าสู่กระบวนการจดทะเบียนสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งพัฒนาต่อยอดในการใช้ประโยชน์เชิงธุรกิจ ในการร่วมพัฒนาประเทศไทย (ภาพที่5)

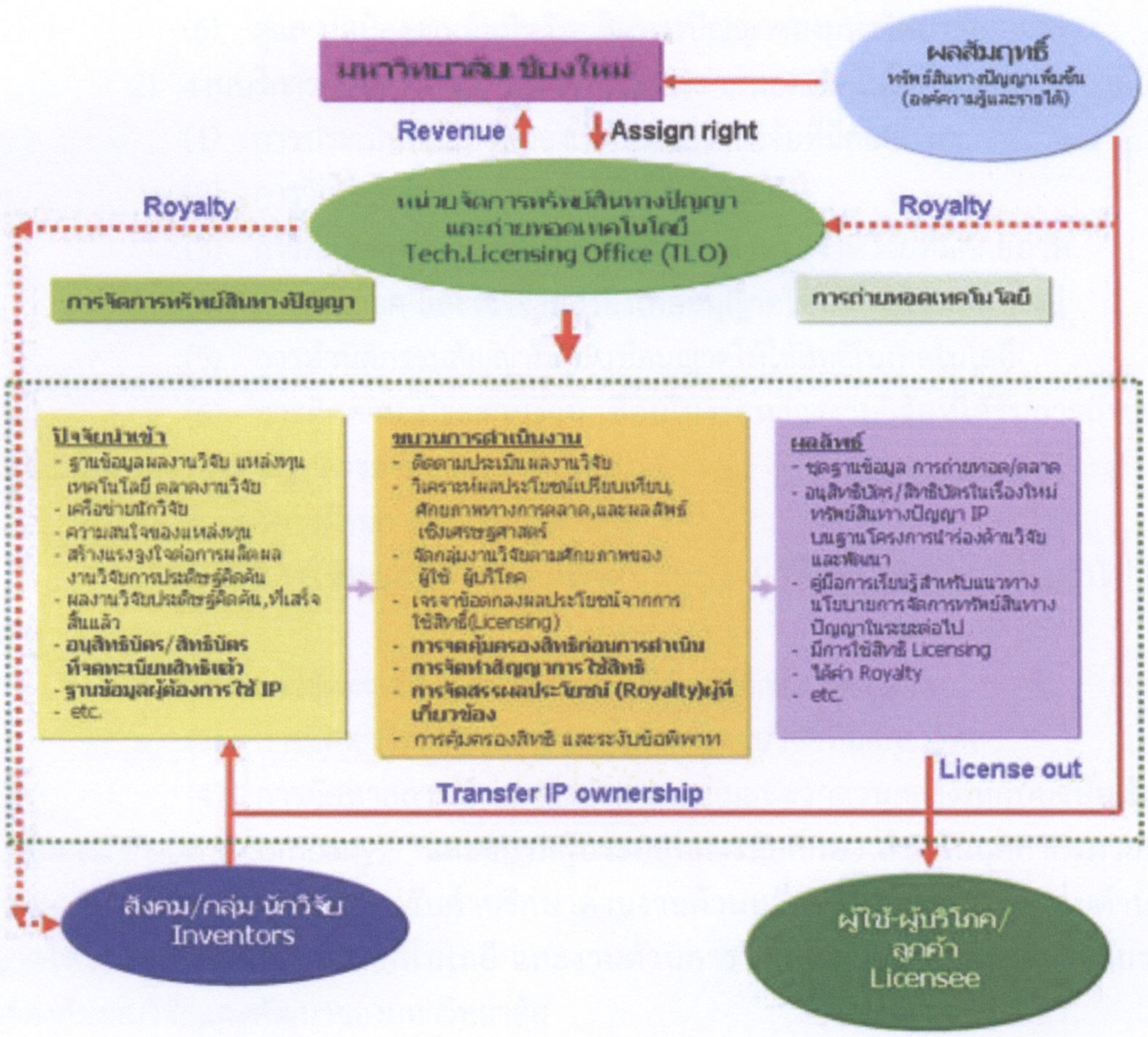

ภาพที่ 5 หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีศูนย์บริหารวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (TLOUBI)

โดยหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (TLOUBI) จะให้บริการสำหรับบุคลากรของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย งานบริการด้านทรัพย์สินทางปัญญางานบริการด้านการอนุญาตให้ใช้สิทธิและถ่ายทอดเทคโนโลยี และงานบริการด้านการบ่มเพาะวิสาหกิจ ดังนี้

1) งานบริการด้านทรัพย์สินทางปัญญา

(1) การให้คำปรึกษางานทรัพย์สินทางปัญญา ให้คำปรึกษาบุคลากรของมหาวิทยาลัย สำหรับการจดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญาที่เหมาะสมกับงานอันมีทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภท

(2) การให้บริการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

(3) จัดเตรียม และร่างคำขอรับอนุสิทธิบัตร สิทธิบัตรการประดิษฐ์ และสิทธิบัตรออกแบบผลิตภัณฑ์ สำหรับงานวิจัยที่มีศักยภาพ

(4) จัดเตรียมเอกสารประกอบคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์

(5) เป็นตัวแทนยื่นคำขอจด-แจ้งทรัพย์สินทางปัญญาในนามมหาวิทยาลัย

(6) ดูแล ปกป้องงานอันมีทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย

2) งานบริการด้านการอนุญาตให้ใช้สิทธิและถ่ายทอดเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัย

(1) การประเมินศักยภาพของเทคโนโลยีงานวิจัยที่มีศักยภาพ

(2) การวิเคราะห์ตลาดของงานวิจัยที่มีศักยภาพ

(3) การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการสำหรับงานวิจัยที่มีศักยภาพ

(4) การคัดเลือก และเจรจาต่อรองเพื่ออนุญาตให้ใช้สิทธิในเทคโนโลยี

(5) การทำนิติกรรมสัญญาในงานที่อนุญาตให้ใช้สิทธิในเทคโนโลยี

(6) การติดตาม ประสานงาน เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีกับภาคธุรกิจที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี

4) งานบริการด้านการบ่มเพาะวิสาหกิจ

(1) การให้ทุนสนับสนุนจัดทำต้นแบบงานวิจัยที่มีศักยภาพพัฒนาไปสู่เชิงพาณิชย์

(2) การจัดทำแผนธุรกิจสำหรับงานวิจัยที่มีศักยภาพ

(3) การจัดหาผู้ร่วมทุนที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัยที่มีศักยภาพ

(4) การจัดหาสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกส่วนกลางให้กับบริษัทเริ่มต้นทางธุรกิจ (Start-up company) และชมรมผู้ประกอบการนักศึกษา สำหรับบุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัย สามารถติดต่อเพื่อขอรับคำปรึกษาด้านงานด้านทรัพย์สิน ทางปัญญา งานด้านการอนุญาตให้ใช้สิทธิและถ่ายทอดเทคโนโลยี และงานด้านการบ่มเพาะวิสาหกิจได้เป็นรายกรณีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัย

สำหรับประโยชน์ของหน่วยงาน TLO ที่ส่งผลดีต่อสถาบันอุดมศึกษา คือ การนำองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญในเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยไปใช้ จำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญในด้านการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งปัจจุบันถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญในการทำธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้นการจัดตั้งหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือTLO (Technology Licensing Office) ซึ่งทำหน้าที่บริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯ ตั้งแต่กระบวนการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาฯประเภทต่างๆ ให้คำแนะนำในการขอรับความคุ้มครอง ช่วยดำเนินการขอรับความคุ้มครอง การดูแลและติดตามเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองทั้งในและต่างประเทศตามความจำเป็น ตลอดจนถ่ายทอดงานวิจัยที่มีเนื้อหาทางเทคโนโลยีสูง หรือที่

เรียกว่า High-End จากสถาบันอุดมศึกษาให้ออกไปเพิ่ม “มูลค่า” แก่ SMEs ที่มีศักยภาพเพื่อให้เป็น “ท่อส่ง” ผลงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมที่สร้างขึ้นโดยบุคลากรและนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไปสู่การใช้งานเชิงพาณิชย์และเกิดวงจรรายได้แก่สถาบันอุดมศึกษาในระยะยาว โดย TLO จะทำหน้าที่บริหารจัดการสิทธิ์ทางเทคโนโลยีที่สร้างขึ้นโดยบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา โดยในตั้งแต่ปีงบประมาณ 2549 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นหนึ่งใน 11 มหาวิทยาลัยที่ได้รับการสนับสนุนของ สกอ. เพื่อจัดตั้ง หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่(TLOUBI) และเปิดตัวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2550

ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการในเวลา 5 ปี TLOUBI ได้แสดงผลของงานออกมาเป็นที่ประจักษ์มีการดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียนและจดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญาในมหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่า 200 คำขอ มีผู้สนใจขอใช้สิทธิในงานวิจัยมหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่า 58 บริษัทดำเนินการร่วมกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเซรามิกประเภทศิลาดล ขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา ส่งผลทำให้การขอรับความคุ้มครองในทรัพย์สินทางปัญญาและการบริหารจัดการให้กับมหาวิทยาลัยมีประสิทธิภาพดีขึ้น

ดำเนินการเจรจากับภาคธุรกิจเอกชนจนสามารถลงนามในสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในงานวิจัยของมหาวิทยาลัย 36 สัญญา (15 บริษัทฯ, 6 บริษัทผู้ประกอบการ SMEs, 7 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน, 1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการอนุญาตให้ใช้เชื้อพันธุกรรม จำนวน 9 บริษัทฯ) ซึ่งจะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการคิดค้นและพัฒนาผลงานนวัตกรรมใหม่มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมTLO ของสถาบันทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน

หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯ ได้ให้บริการด้านคำปรึกษาในส่วนของการบริหารจัดการด้านทรัพย์สินทางปัญญากับหน่วยงานต่างๆภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีบุคลากร และนักวิจัยของคณะต่างๆ สถาบันวิจัย มาขอรับคำปรึกษาอยู่อย่างต่อเนื่อง และมีภาคธุรกิจเอกชนเข้ามาเจรจาเพื่อขออนุญาตใช้สิทธิจากทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยอยู่อย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการวิจัยและพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการนำเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยไปใช้งานเชิงพาณิชย์ จึงผลักดันให้เกิดการสร้างหน่วยย่อยของ หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯ ไปยัง 5 ฐานย่อย ที่มีศักยภาพในการผลิตงานวิจัย (คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมเกษตร คณะวิทยาศาสตร์และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) เพื่อให้สามารถเข้าถึง และให้บริการด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาได้ทั่วถึง และเป็นการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการทำงานที่เพิ่มมากขึ้น โดยในช่วงแรกหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯ จะเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินการ สนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสืบค้นวิเคราะห์ข้อมูลด้านทรัพย์สินทางปัญญา และพัฒนาบุคลากรในฐานย่อยเพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาจากงานวิจัย อันจะเป็นการนำไปสู่การนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้งานเชิงพาณิชย์อย่างมีศักยภาพ

โดยการดำเนินการต่อไป หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯ มีแผนงานต่อการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ตกทอดจากรุ่นสู่รุ่น ที่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์

ดำเนินการศึกษา ร่วมกับวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ จัดทำประวัติ ความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ เพื่อการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ จากนั้นจะเสริมสร้างความตระหนักต่อการสร้างสรรค์ออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ วางตำแหน่งสินค้าที่สูงกว่าเดิมและสร้างช่องทางการตลาดใหม่ บนความร่วมมือของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ GI

ในด้านความร่วมมือกับภาคเอกชน หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาฯ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ประสานความร่วมมือกับศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรม (R&DISC) สภาอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่ในการจับคู่ธุรกิจ ระหว่างนำผลงานวิจัย งานประดิษฐ์คิดค้น และนวัตกรรมของมหาวิทยาลัย กับผู้ประกอบการอุตสาหกรรม สมาชิกสภาอุตสาหกรรมจังหวัด ที่ต้องการใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกิจการในเชิงพาณิชย์ และร่วมมือกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยในภาคเหนือตอนบนโดยให้คำแนะนำในด้านการพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาและร่วมเผยแพร่ความรู้ด้านทรัพย์สินทางปัญญาเรื่อยมา

ตัวอย่างความสำเร็จของหน่วย TLO มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แก่ ผลงานชุดตรวจคัดกรองพาหะธาลัสซีเมีย เป็นผลงานของห้องปฏิบัติการธาลัสซีเมียสาขาวิชาโลหิตวิทยาภาควิชากุมารเวชศาสตร์คณะแพทย์ศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาชุดตรวจคัดกรองพาหะธาลัสซีเมียฮีโมลโกลบินอีแบบเก่าซึ่งมีกระบวนการทดสอบและแปลผลยุ่งยากรวมถึงการแก้ปัญหาการตรวจได้ผลบวกไม่จริงของชุดตรวจผลิตภัณฑ์เดิม

โดยผลงานดังกล่าวได้ขอรับความคุ้มครองในทรัพย์สินทางปัญญาเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2554 พร้อมทั้งได้มีบริษัทเอกชนที่สนใจในงานดังกล่าวเข้ามาติดต่อและขออนุญาตใช้สิทธิในการผลิตและจำหน่ายคือบริษัทมิตรเมดิคอลจากัดซึ่งได้ลงนามในสัญญาอนุญาตใช้สิทธิเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2555 เนื่องจากบริษัทฯดังกล่าวได้จัดตั้งขึ้นใหม่โดยการดำเนินงานของนักเทคนิคการแพทย์และแพทย์ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์จากกระบวนการบ่มเพาะวิสาหกิจบริษัทฯจึงได้สมัครเข้ารับการบ่มเพาะใน UBI ของมหาวิทยาลัยโดย TLOUBI เป็นที่ปรึกษาด้านเงินลงทุนการขยายช่องทางการตลาดซึ่งจะเป็นการก่อให้เกิดความยั่งยืนและมั่นคงในการนำเทคโนโลยีองค์ความรู้ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ออกสู่เชิงพาณิชย์ได้ดียิ่งขึ้น

2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกที่ตั้งขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้กำหนดนโยบายในการสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือและประเทศไทย โดยการสร้างความเชื่อมโยงและเข้มแข็งให้กับภาคอุตสาหกรรม โดยมีการจัดตั้ง “อุทยานวิทยาศาสตร์มหาวิทยาศาสตร์” ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และในปัจจุบันสภามหาวิทยาลัยขอนแก่นได้กำหนดทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่ “มหาวิทยาลัยวิจัย”

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของบทบาททรัพย์สินทางปัญญาต่องานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงได้มีการจัดตั้งสำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Management Office) มีชื่อย่อว่า IPMO เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2549 ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อเป็นหน่วยงานในการจัดการด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้นจากนักวิจัย บุคลากร นักศึกษา และหน่วยงานภายใต้

มหาวิทยาลัยขอนแก่น นอกจากนี้ IPMO ยังทำหน้าที่เป็นหน่วยงานในการให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาแก่ชุมชนและ ธุรกิจอุตสาหกรรมในภูมิภาคด้วย ปัจจุบัน IPMO ได้ดำเนินกิจกรรมและการบริการหลายด้านเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยงานอาทิเช่น

1) การจัดฝึกอบรมความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาให้กับคณาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา ผู้ประกอบการและบุคคลทั่วไป

2) การให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาด้านการคุ้มครองสิทธิ การนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ และการบังคับใช้สิทธิ

3) การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจและกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญาผ่านทางการจัดฝึกอบรม แผ่นพับ และเว็ปไซด์

4) ส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการสร้างผลงานที่นำไปสู่การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา โดยบุคลากรของ IPMO ได้ไปบรรยายเกี่ยวกับการจัดการทางทรัพย์สินทางปัญญาแก่บุคลากรและหน่วยงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัย

5) ส่งเสริมและสนับสนุนทรัพย์สินทางปัญญาให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยได้จัดทำเอกสารและเว็ปไซด์รวบรวมทรัพย์สินทางปัญญาที่น่าสนใจและมีศักยภาพในการนำไปประกอบธุรกิจเพื่อประชาสัมพันธ์แก่ผู้ที่สนใจที่จะนำไปพัฒนาเชิงพาณิชย์ได้

วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้นักวิชาการและผู้ประกอบการ มีการสร้างสรรค์และใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงพาณิชย์เพิ่มขึ้น

2) เพื่อให้นักวิชาการและนักธุรกิจเข้าสู่ระบบคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอย่างทั่วถึง ทั้งภายในและต่างประเทศ

3) จำนวนทรัพย์สินทางปัญญาที่มีศักยภาพในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี

4) จำนวนบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมีจำนวนเพิ่มขึ้น

การบริการของสำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา

1) การขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่าง ๆ เช่น สิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และการจดแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ เป็นต้น

2) การอนุญาตใช้สิทธิในเทคโนโลยี (Technology Licensing) ศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพของทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงพาณิชย์ เพื่อหาภาคเอกชนมาลงทุนขยายผลในระดับอุตสาหกรรม การเจรจาเพื่อนำไปสู่การอนุญาตให้ใช้เทคโนโลยี

3) อบรมความรู้ทั่วไปด้านทรัพย์สินทางปัญญา การให้บริการอื่นๆ บริการร่างสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ เช่น สัญญาปกปิดข้อมูล (Confidential Disclosure Agreement: CDA) สัญญาการอนุญาตให้ใช้สิทธิในเทคโนโลยี (Technology Licensing Agreement) เป็นต้น

สำหรับโครงสร้างของสำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Management Office: IPMO) (ภาพที่ 6)

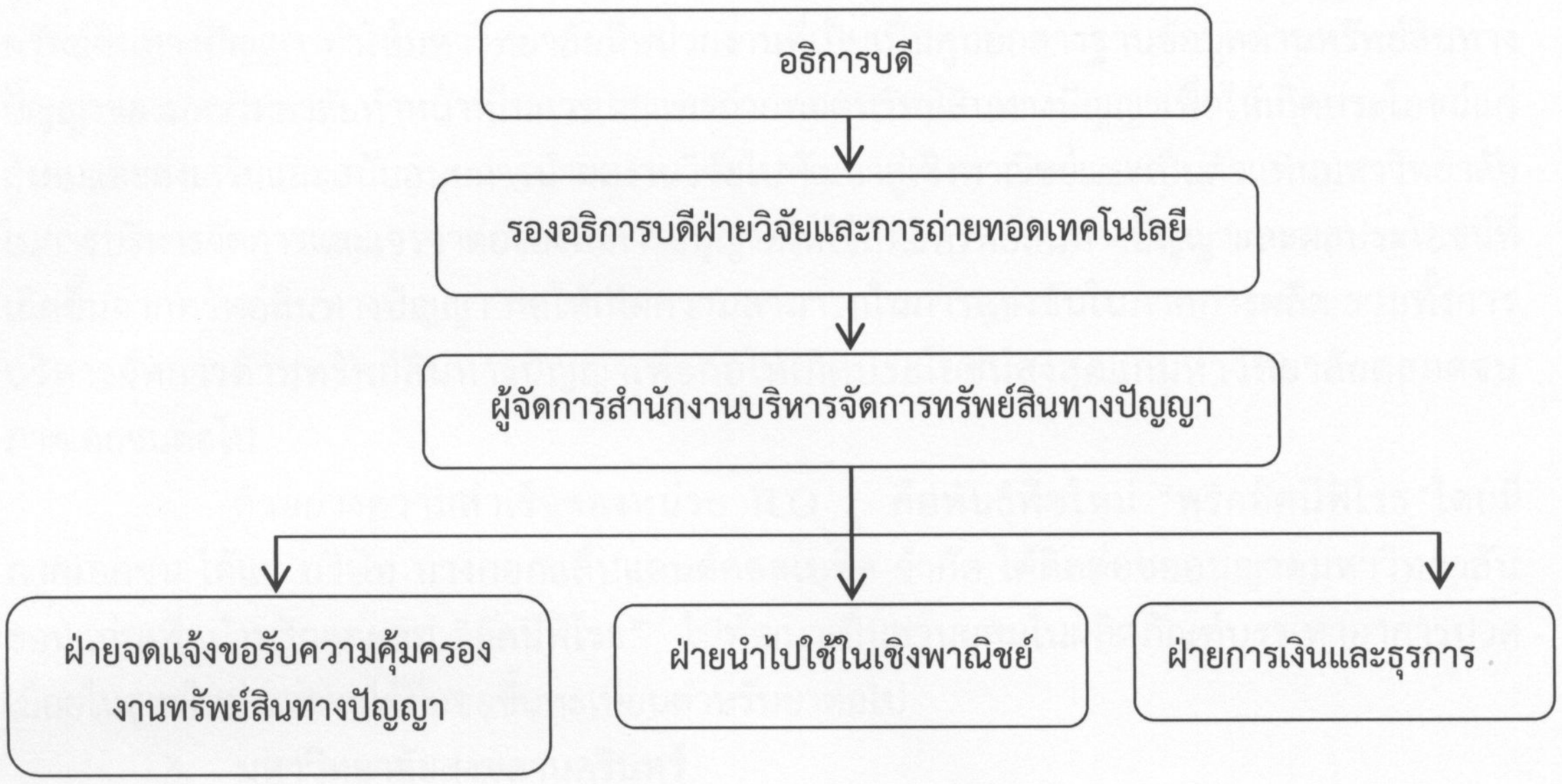

ภาพที่ 6โครงสร้างสำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา IPMO

กฎระเบียบเกี่ยวกับ TLO ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

1) ระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยการดำเนินการด้านสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตร พ.ศ.2546

2) ระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยการดำเนินการด้านลิขสิทธิ์ พ.ศ.2546

3) ประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น เรื่องหลักเกณฑ์และอัตราการจัดสรรผลประโยชน์จากผลงานด้านทรัพย์สินทางปัญญาฉบับที่ 1070/2550

4) คำสั่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ และเซลล์เพาะเลี้ยง ฉบับที่ 1040/2553

5) คำสั่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น เรื่อง มอบอำนาจการบริหารเกี่ยวกับงานวิจัย การบริการวิชาการ และงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา ฉบับที่ 1157/2554

6) คำสั่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น เรื่อง มอบอำนาจในการดำเนินการขอรับความคุ้มครองงานด้านพันธุ์พืชใหม่ ฉบับที่ 5183/2554

7) คำสั่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น เรื่อง มอบอำนาจให้ลงนามในเอกสารการขอรับความคุ้มครองงานทรัพย์สินทางปัญญา ฉบับที่ 838/2554

จากการก่อตั้งสำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา IPMO ซึ่งถือเป็น TLO ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีศักยภาพ และมีความพร้อมด้านการวิจัยและบุคลากรทางการวิจัย ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ ตลอดจนได้สร้างผลงานการวิจัยที่มีคุณค่า และได้รับการยอมรับจากสังคมทั้งในและต่างประเทศ แต่โอกาสที่ผลงานวิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ค่อนข้างจะน้อย ปัญหาที่พบคือ การขาดความเชื่อมโยงระหว่างผู้วิจัยและผู้ใช้ผลงานวิจัยการที่มีหน่วยงานกลางที่จะทำหน้าที่ประสานความร่วมมือระหว่าง

ผู้ดำเนินการวิจัยและผู้นำผลการวิจัยไปใช้จึงเป็นสิ่งสำคัญ การมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงด้านทรัพย์สินทางปัญญา ทำให้มหาวิทยาลัยมีหน่วยงานที่เป็นเป็นศูนย์กลางฐานข้อมูลด้านทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยทำหน้าที่ในการเผยแพร่ถ่ายทอดทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและส่งเสริมและสนับสนุนการนำผลงานวิจัยไปพัฒนาสู่เชิงพาณิชย์และเป็นตัวแทนมหาวิทยาลัยในการบริหารจัดการและเจรจาต่อรองในการอนุญาตให้ใช้สิทธิทรัพย์สินทางปัญญาและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากทรัพย์สินทางปัญญา ก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันในภาคการผลิต รวมทั้งการบริหารจัดการด้านทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่มหาวิทยาลัยตลอดจนภาคเอกชนต่อไป

ตัวอย่างความสำเร็จของหน่วย TLO คือพันธุ์พืชใหม่ “พริกอัคนีพิโรธ”โดยมีภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท บางกอกแล็ปแอนด์คอสเมติค จำกัด ได้ติดต่อขออนุญาตมหาวิทยาลับขอนแก่นเพื่อนำพริกลูกผสม “อัคนีพิโรธ” ไปพัฒนาเป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์บรรเทาอาการปวดเมื่อยในสูตรใหม่ และจะได้ยื่นขอขึ้นทะเบียนตำหรับยาต่อไป

3. **มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**

หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยสงขลา-นครินทร์ ได้เริ่มจัดตั้งในรูปแบบศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ ซึ่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับความเห็นชอบให้มีการจัดตั้งเป็นหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2548 และได้เปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน 2548 โดยในตอนเริ่มต้น มีภารกิจและวัตถุประสงค์ในการผลักดันส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษา บัณฑิต ศิษย์เก่า บุคลากรในมหาวิทยาลัยและผู้ประกอบการที่มีศักยภาพเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ โดยเน้นธุรกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน และผลักดัน ส่งเสริม สนับสนุนผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ นวัตกรรมและผลงานสร้างสรรค์ให้มีศักยภาพ และมีการดำเนินการเชิงพาณิชย์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมบ่มเพาะในลักษณะ 3 ประสาน ซึ่งประกอบด้วย การบ่มเพาะวิสาหกิจ (UBI) การจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (TLO) และโครงการวิจัยและพัฒนาภาครัฐร่วมกับเอกชนในเชิงพาณิชย์ จึงได้สนับสนุนการจัดตั้งหน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่มหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพและความพร้อมด้านการวิจัยและการดำเนินการเชิงพาณิชย์ได้จำนวน 10 มหาวิทยาลัย ซึ่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็น 1 ใน 10 ของมหาวิทยาลัยที่ได้รับการสนับสนุน ภายใต้การดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจโดยได้เพิ่มการให้บริการด้านการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ครอบคลุมการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาในเชิงพาณิชย์

โครงสร้างศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ภาพที่ 7)

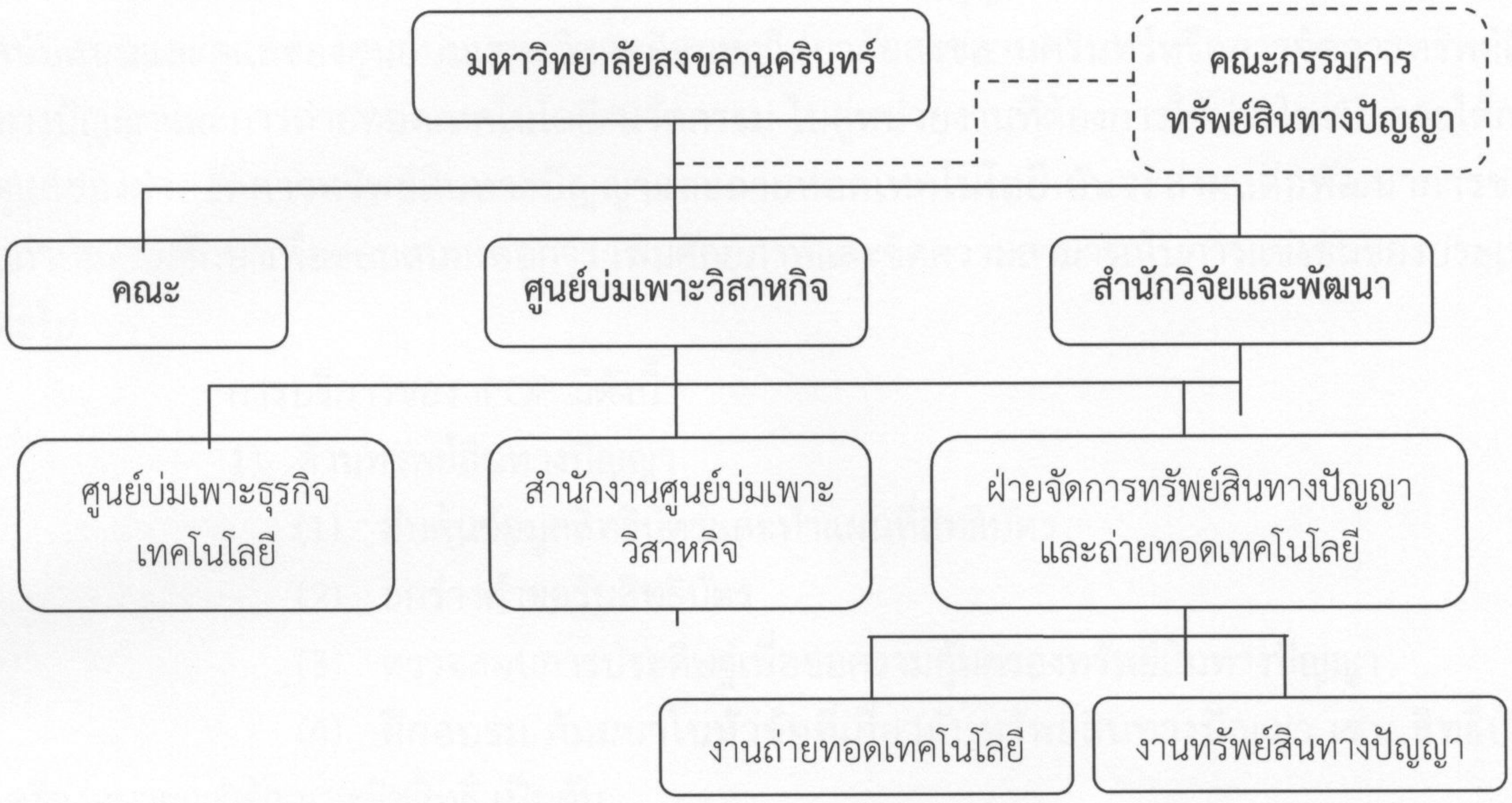

ภาพที่ 7โครงสร้างศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กฎระเบียบเกี่ยวกับ TLO ของสถาบัน

1) ระเบียบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ว่าด้วยการดำเนินการด้านสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรอันเกิดจากการประดิษฐ์ พ.ศ. 2547

2) ระเบียบมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ว่าด้วยลิขสิทธิ์และการดำเนินการด้านลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2555

3) ประกาศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เรื่องแนวปฏิบัติการดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิบัตรอันเกิดจากการประดิษฐ์

4) ประกาศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เรื่องอัตราการจัดสรรผลประโยชน์อันเกิดจากการประดิษฐ์ พ.ศ. 2555

5) ประกาศอุทยานวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เรื่องคุณสมบัติและอัตราค่าธรรมเนียมการบริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับบุคคลภายนอก

6) คำสั่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เรื่องมอบอำนาจให้รองอธิการบดีปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและมอบหมายการดำเนินการด้านทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย

โดยบทบาทและหน้าที่ของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (IPOP) นั้นการทำงานของฝ่ายจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี จะมีบทบาทในการสร้างกลไกที่เป็นระบบสำหรับการเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษา และภาคอุตสาหกรรม และสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการให้บริการวิชาการและการบ่มเพาะธุรกิจของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และสถาบันการศึกษาในเครือข่าย เพื่อเป็นหนทางหนึ่งในการก่อให้เกิดการส่งเสริม

การใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยทั้งที่เป็นองค์ความรู้ ผลงานสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม และ ผลิตภัณฑ์ทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในภาคใต้ โดยอาจอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้งบริษัท Start - up หรือ Spin – off หรือการอนุญาตให้ใช้สิทธิ (License) ภายใต้การสนับสนุนและดูแลของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์หรือการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและการถ่ายทอดเทคโนโลยี/นวัตกรรม ไปสู่หน่วยงานที่ต้องการใช้ประโยชน์ ภายใต้การดูแลของฝ่ายจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี อันจะส่งผลต่อพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อตอบสนองต่อการ เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่อไป

การบริการของ IPOP มีดังนี้

1) ด้านทรัพย์สินทางปัญญา
   (1) สืบค้นข้อมูลสิทธิบัตรและทำแผนที่สิทธิบัตร
   (2) ยกร่างคำขอรับสิทธิบัตร
   (3) ตรวจสอบการประดิษฐ์เพื่อขอความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา
   (4) ฝึกอบรม สัมมนาในหัวข้อที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา เช่น สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และลิขสิทธิ์ เป็นต้น
   (5) ให้คำปรึกษาแก่นักวิจัย ผู้ประกอบการ และบุคคลทั่วไป
   (6) การประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญา
2) การถ่ายทอดเทคโนโลยี
   (1) ให้บริการข้อมูลผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพในการพัฒนาสู่เชิงพาณิชย์
   (2) การอนุญาตให้ใช้สิทธิ
   (3) การเจรจาต่อรอง

ศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาอุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีบทบาทที่สำคัญในการสร้างความตระหนักและให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่างๆแก่นักศึกษาบุคลากรอาจารย์และบุคคลทั่วไปซึ่งส่งผลให้การดำเนินภารกิจของมหาวิทยาลัยซึ่งได้แก่การเรียนการสอนการวิจัยการบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้นเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพและยังส่งผลให้เกิดการนำผลงานในมหาวิทยาลัย เช่นหนังสือตำราวิทยานิพนธ์และผลงานสิ่งประดิษฐ์ต่างๆออกสู่การใช้ประโยชน์โดยผ่านการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่เหมาะสมและการดำเนินการของศูนย์ทรัพย์สินทางปัญญาที่ให้บริการแก่บุคคลภายนอก เช่นผู้ประกอบการภาคเอกชนวิสาหกิจชุมชนนั้นนอกจากจะช่วยให้เกิดการพัฒนาทางด้านศักยภาพและความพร้อมให้กับบุคคลหรือหน่วยงานที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นยังส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งแก่ชุมชนและสังคมอีกด้วย

ตัวอย่างความสำเร็จของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ หน่วยงาน TLO ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้มีการจัดพิธีลงนามอนุญาตให้ใช้สิทธิบัตรเรื่อง “กรรมวิธีการเตรียมสารสกัดบัวบกที่มีสารเพ็นตะไซคลิกไตรเทอร์ปีน” ของคณะเภสัชศาสตร์โดยบริษัทบางกอกแล็ปแอนด์คอสเมติคจำกัดขอนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เพื่อเป็นสารตั้งต้นผลิตเครื่องสำอางและเวชภัณฑ์โดยจะเป็นการ

ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับสมุนไพรตลอดจนส่งเสริมอุตสาหกรรมสมุนไพรและเภสัชภัณฑ์ในประเทศสู่การส่งออกในอนาคต

นอกจากนี้ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ หน่วยงาน TLO ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ยังมีความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม TLO ของสถาบัน

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

การศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้ TLO เป็นหน่วยบริการทรัพย์สินทางปัญญาในภูมิภาค

<u>วัตถุประสงค์</u> เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชนในการจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) ของนางขวัญใจ กุลกำม์ธร ในหัวข้อเรื่อง “หน่วยบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (TLO) ของมหาวิทยาลัยกับการให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาแก่ประชาชนในภูมิภาค” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต (นบท.) รุ่นที่ 6 ประจำปี 2557 ระหว่างวันที่ 2 มิถุนายน – 8 สิงหาคม 2557 จัดโดยกระทรวงการต่างประเทศ โดยความเห็นชอบของสำนักงาน ก.พ.

<u>หมายเหตุ</u> การศึกษานี้ มุ่งเน้นเฉพาะ TLO ของมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค (เหนือตะวันออกเฉียงเหนือ และใต้) ในจังหวัดที่มีสถิติคำขอจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาสูงที่สุดในภูภาคนั้น ได้แก่ เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการร่วมมือกับสถาบันศึกษาในการยกระดับการให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาในภูมิภาค

<u>คำถาม</u>

1.1 ท่านเห็นว่า มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาเพียงใด

1.2 ท่านเห็นว่า นอกเหนือจากการให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาแก่บุคลากร นักวิจัย นักศึกษาของ มหาวิทยาลัยแล้ว มีความเป็นไปได้หรือไม่ที่หน่วย TLO จะสามารถให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปด้วย

..... เป็นไปได้

..... เป็นไปไม่ได้

..... ไม่แน่ใจ เพราะ.....

1.3 กรณีท่านเห็นว่า เป็นไปไม่ได้เลย อะไรคืออุปสรรค/ข้อจำกัด

1.4 กรณีท่านเห็นว่าเป็นไปได้ การให้บริการควรจะครอบคลุมกิจกรรมใดบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

..... ให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาทั่วไป

..... ให้คำปรึกษาในการจัดทำคำขอจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา

..... รับคำขอจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา

..... ความเห็นอื่นๆ.....

1.5 กรณีท่านเห็นว่าเป็นไปได้ จะต้องมีการเตรียมการในด้านต่าง ๆ อย่างไร (อาจแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร องค์ความรู้ งบประมาณ ฯลฯ)

1.6 กรมทรัพย์สินทางปัญญาควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้ TLO เป็นหน่วยบริการทรัพย์สินทางปัญญาแก่ประชาชนทั่วไป อย่างไร (อาจแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร องค์ความรู้ งบประมาณ ฯลฯ)

1.7 บุคลากรของหน่วยงานมีความรู้ด้านทรัพย์สินทางปัญญาในระดับใด มีบุคลากรที่ขึ้นทะเบียนเป็นตัวแทนสิทธิบัตรหรือไม่ จำนวนเท่าใด และมีการเข้า/ออกของบุคลากรมากน้อยแค่ไหน

1.8 ผู้บริหารของมหาวิทยาลัย (ระดับอธิการบดีและรองอธิการฝ่ายวิจัยฯ) มีผลต่อหน่วยบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยหรือไม่ อย่างไร

1.9 ที่ผ่านมา งานวิจัยทางเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่เป็นด้านใด และได้เคยกำหนดแนวทางการวิจัย หรือสาขางานวิจัยเฉพาะด้านหรือไม่

1.10 ปัญหา อุปสรรคที่พบในการให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาแก่บุคลากร นักวิจัยของมหาวิทยาลัย

1.11 ความเห็นอื่น ๆ ที่ท่านเห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษานี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ และมีส่วนช่วยให้การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงไปได้ กรณีมีข้อมูลเพิ่ม โปรดส่งมาที่ kwanjaikul@moc.go.th หรือโทรศัพท์ 084-4277037

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล	นางขวัญใจ กุลกำม์ธร
ประวัติการศึกษา	- วิทยาศาสตร์บัณฑิต (คหกรรมศาสตร์)มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ - Master of Business AdministrationWebster University, Missoury, USA
ประวัติการทำงาน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานทะเบียนการค้า 4 กรมทะเบียนการค้า เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6 กรมทรัพย์สินทางปัญญา เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานทะเบียนการค้า 8 กรมทรัพย์สินทางปัญญา นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ กรมทรัพย์สินทางปัญญา
ตำแหน่งปัจจุบัน	นักวิชาการพาณิชย์ เชี่ยวชาญ กรมทรัพย์สินทางปัญญา

TE WHARE WĀNANGA O TE ŪPOKO O TE IKA A MĀUI

VICTORIA
UNIVERSITY OF WELLINGTON

Advanced Oral Communication Course AOCC 6

Victoria University of Wellington, New Zealand, June 2014